

de blauwe klauwier

JAARGANG 21 NO. 3

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN", en verschijnt in principe 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f 17,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Willem Veenhuizen en Jan Wouters.

Het redactie-adres is: De Braken 11
5541 AC Reusel
tel. 04976-42391

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat van de Vogelwerkgroep. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt f 45,-- per jaar; studenten betalen f 35,-- en gezinsleden f 22,50. DONATEURS die de vogelwerkgroep willen steunen zijn van harte welkom. Donateurs die f25,-- of meer schenken, krijgen een jaar lang de Blauwe Klauwier toegezonden. BETALING van de contributie of donatie kan geschieden door storting op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep" dan wel "donatie Vogelwerkgroep".

HET POSTADRES van het secretariaat luidt als volgt:

Vogelwerkgroep "De Kempen"
Postbus 386
5500 AJ Veldhoven.

ARTIKELN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

Inventarisatie van de Hertgang in 1994.

Pieter Wouters

Inleiding

In het kader van het Bijzondere Soorten Project van de Vogelwerkgroep zou ik de Hertgang, gelegen op landgoed 'de Utrecht' inventariseren op de minder algemene soorten. Helaas kon er door persoonlijke omstandigheden niet het gehele seizoen worden geteld. Daarom ontbreken de zomervogels in het geheel. Maar hopelijk kan het gebied in de nabije toekomst toch nog eens worden geïnventariseerd. Gezien het voor de Kempen unieke biotoop zou dit zeker de moeite waard zijn.

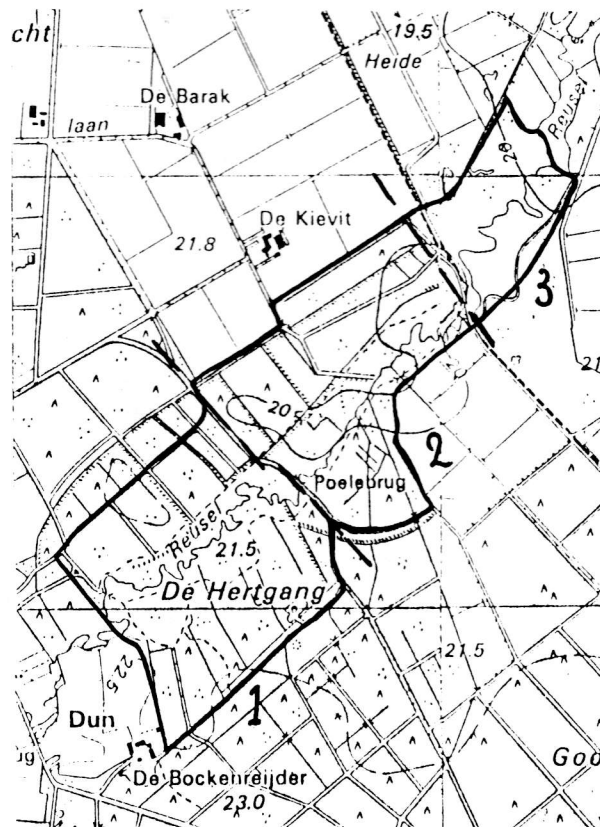
Gebiedsbeschrijving

De Hertgang is gelegen in het noordoosten van landgoed 'de Utrecht' (gemeenten Hooge en Lage Mierde en Hilvarenbeek en Diessen). Het is een oud

beekbegeleidend bos (geen broekbos) met voornamelijk Eiken en Beuken. Er is een voor onze streek goed ontwikkelde struiklaag aanwezig van voornamelijk Hazelaar. Verder is een groot gedeelte van de bomen begroeid met Klimop.

Helaas is er de laatste tientallen jaren flink gekapt. Een ontwikkeling die volgens mij alleen begrepen kan worden door bosbouwers! Voor een goede indruk van het gebied kan ik iedereen aanraden er eens te gaan kijken.

We kunnen de Hertgang in drie delen onderscheiden. (zie kaartje met de grenzen van het onderzoeksgebied.) Het westelijke deel (1) is vrij toegankelijk. Het midden (2) en oostelijke (3) deel zijn voor het publiek afgesloten.

Grenzen onderzoeksgebied 1994

Tabel 1: Bezoekgegevens inventarisatie De Hertgang 1994

<i>Datum</i>	<i>Tijd</i>	<i>Volgorde delen</i>	<i>Weer</i>	<i>Waarnemer</i>
27-2	11.00-12.30	1 - 2	prima weer.	TH
05-3	14.45-16.30	1 - 2	perfect weer.	TH
20-3	11.00-13.30	2 - 3 - 1	zonnig, enkele wolken; wind west 4; 6°C.	PW
27-3	07.00-10.00	2 - 3 - 1	helder; windstil.	PW, JK, AV, GS
30-3	20.40-21.20	1 - 2 - 3	helder; windstil; 14°C.	PW
04-4	06.45-07.45	1	helder; koud.	TH
09-4	06.50-08.55	1 - 2	onbewolkt; later bewolkt; wind west 3; 5°C.	PW
23-4	06.10-08.20	2 - 3 - 1	helder; windstil; 8°C.	PW
30-4	06.00-09.30	2 en 3	losse waarnemingen	GS

Waarnemers: AV: Albert Vrijaldenhoven, GS: Geert Sanders, JK: Jan Kolsters, TH: Tom Heijnen, PW: Pieter Wouters.

Methodes

Er is gewerkt volgens de methode zoals beschreven in 'Handleiding SOVON broedvogelonderzoek' uitgave 1993. Alleen voor de soorten Wielewaal, Holenduif en Grote Bonte Specht is er van afgeweken en zijn ook mogelijke broedgevallen in het verslag verwerkt. De bezoekgegevens staan in tabel 1.

Vooraf is er een lijst gemaakt (zie tabel 2) met vogelsoorten die gezien het biotoop en eerdere waarnemingen tot de

interessantere broedvogelsoorten van het gebied gerekend kunnen worden.

Resultaten

Omdat de inventarisatie niet verder dan tot mei gelopen heeft en daardoor zeer onvolledig genoemd mag worden, heb ik me beperkt tot de soorten genoemd in tabel 2. Verder is van iedere waargenomen soort een veldkaartje toegevoegd.

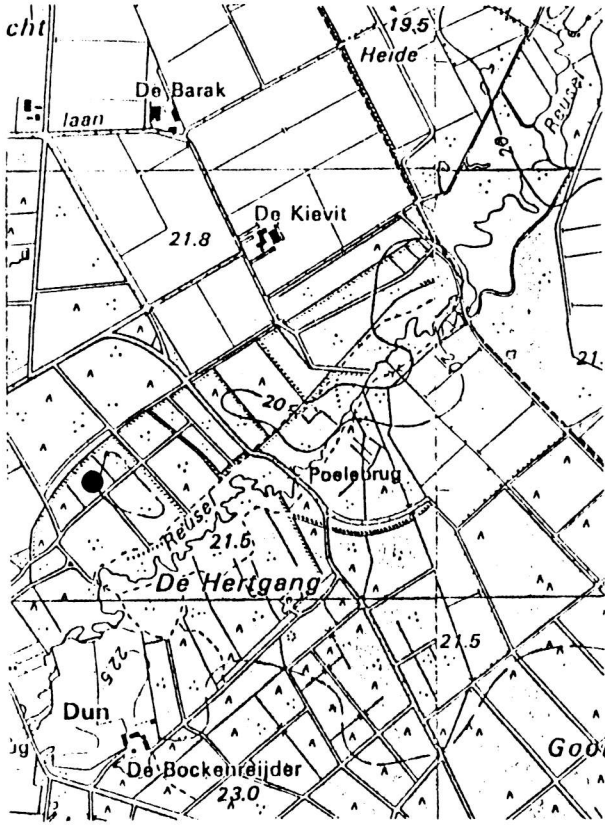
Tenslotte wil ik iedereen bedanken die meegeholpen heeft.

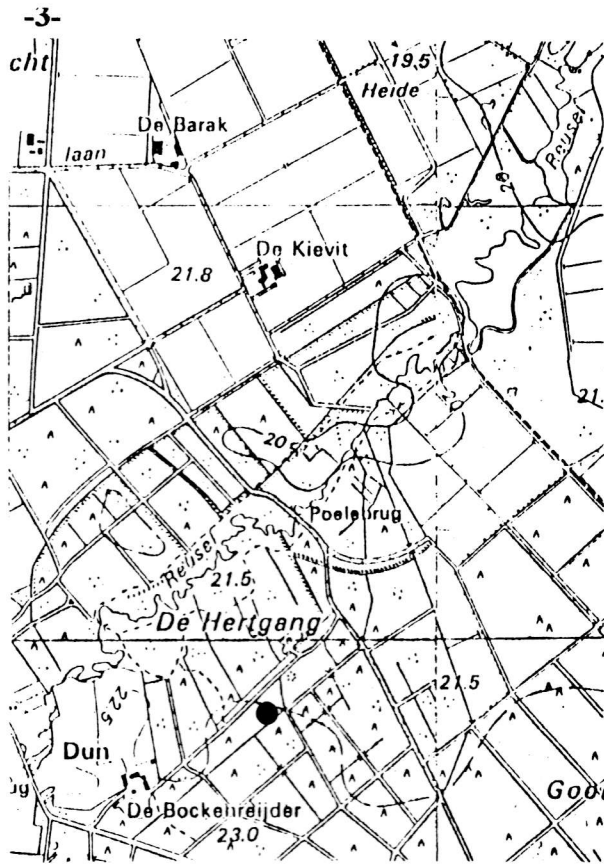
Tabel 2: Te inventariseren soorten in de Hertgang in 1994, met de resultaten.

? : geen gegevens; () : broedvogel in de directe omgeving (<500m).

Havik	0 ?	Nachtegaal	?
Sperwer	0 ?	Gekraagde Roodstaart	?
Buizerd	(1)	Grote Lijster	1
Torenavalk	(1)	Fluiter	?
Waterhoen	1	Vuurgoudhaantje	?
Houtsnip	?	Grauwe Vliegenvanger	?
Holenduif	0-5	Bonte Vliegenvanger	?
Bosuil	3	Glanskop	0
Ransuil	0 ?	Matkop	>1
IJsvogel	(1)	Kuifmees	4
Draaihals	?	Boomklever	7
Groene Specht	3	Boomkruiper	29
Zwarte Specht	5	Wielewaal	0-1
Grote Bonte Specht	6-9	Goudvink	2 + (1)
Kleine Bonte Specht	3	Appelvink	0

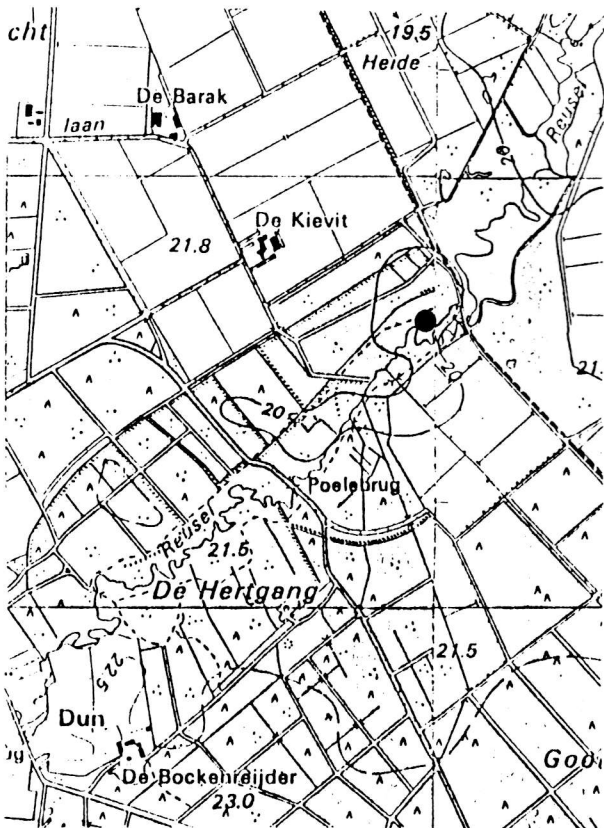

BUIZERD (1)

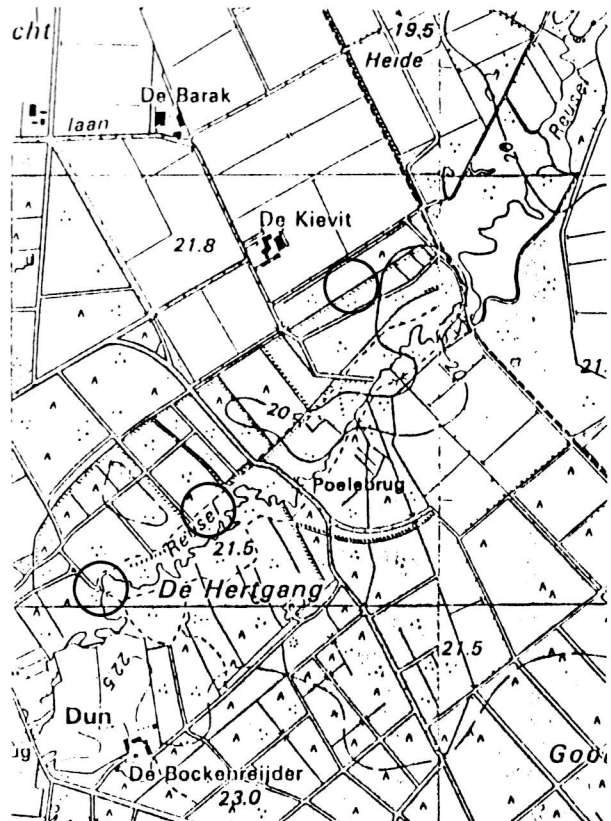

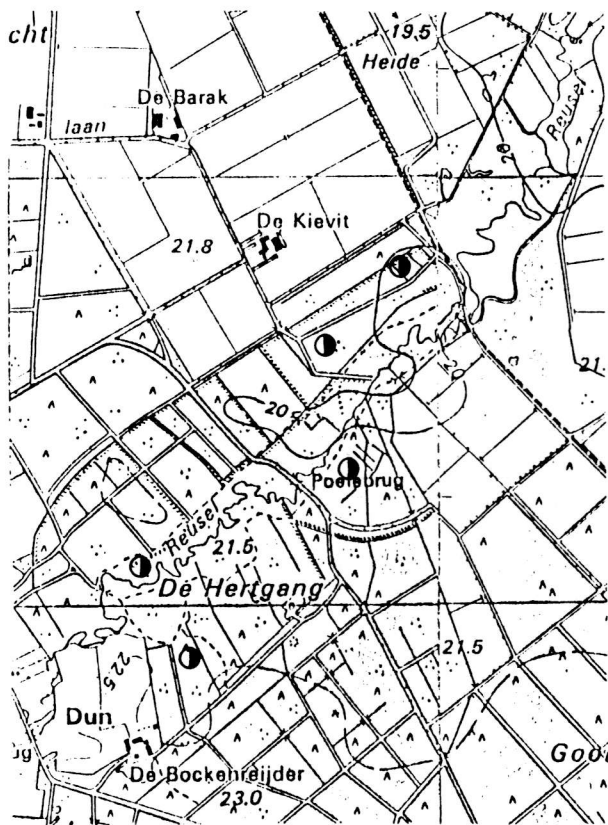
TORENVALK (1)

WATERHOEN 1

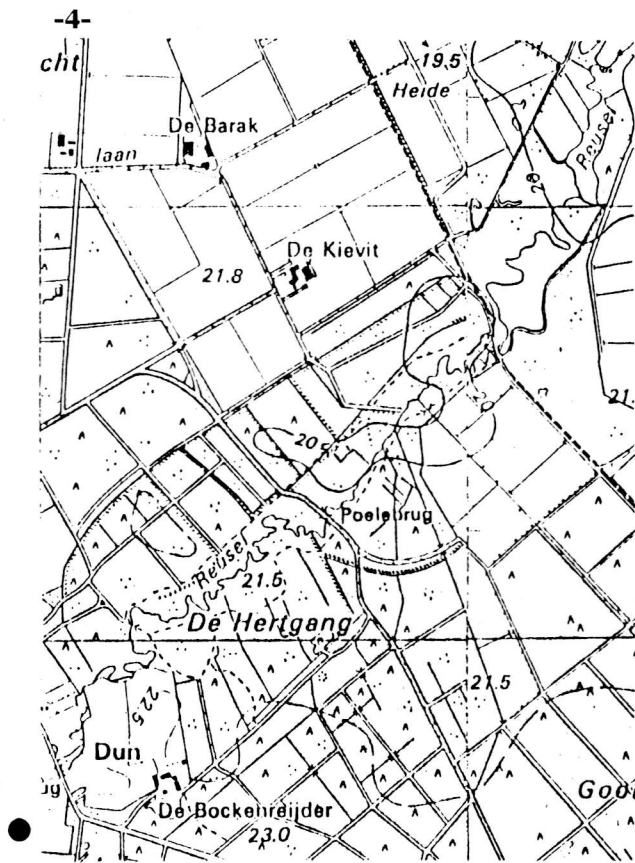

BOSUIL 3

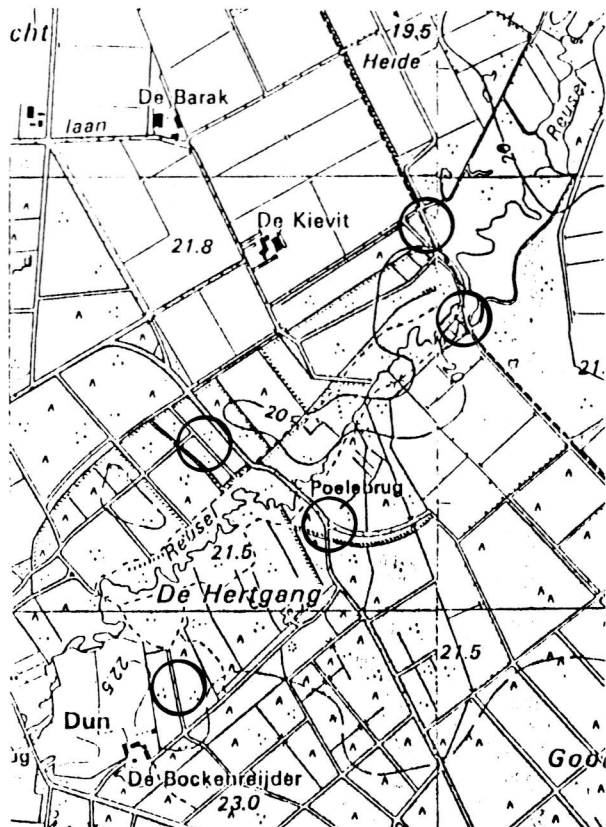
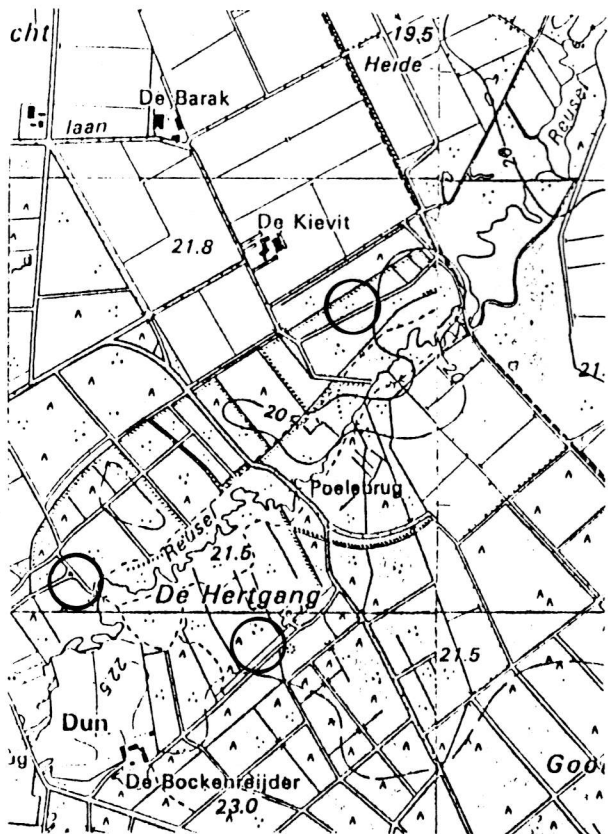
HOLENDUIF 0-5

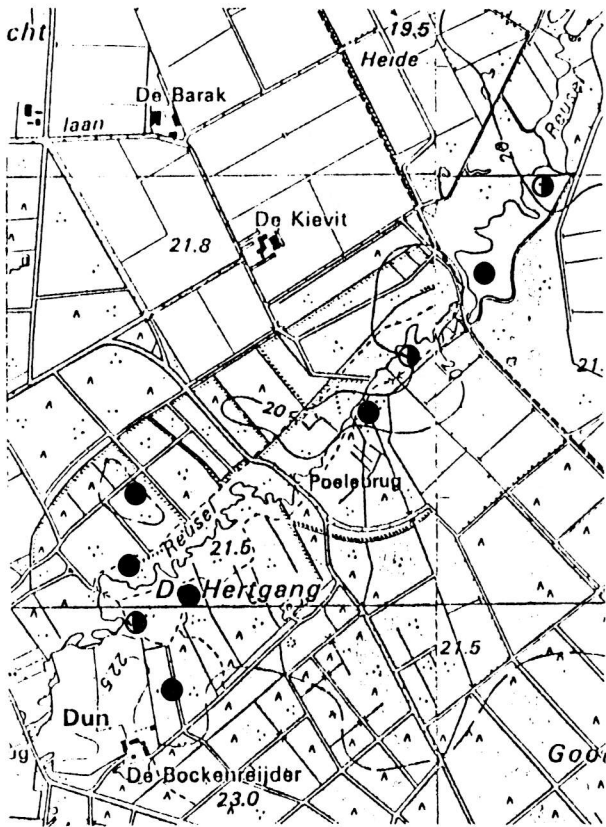

IJSVOGEL (1)

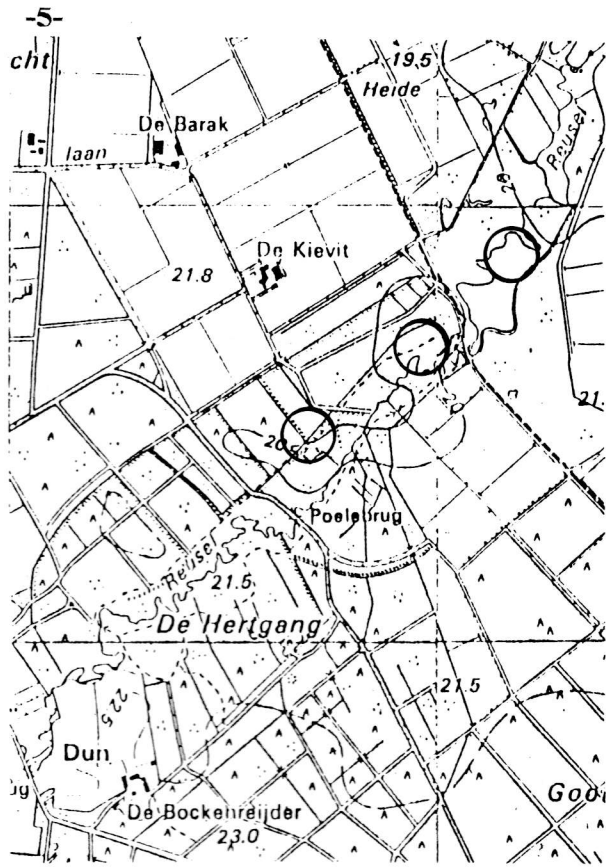
GROENE SPECHT 3

ZWARTE SPECHT 5

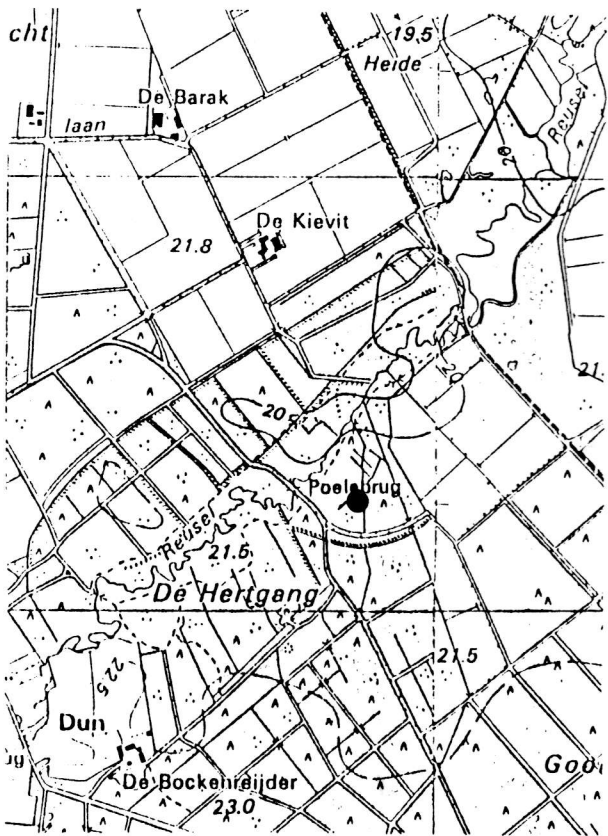

GROTE BONTE SPECHT 6-9

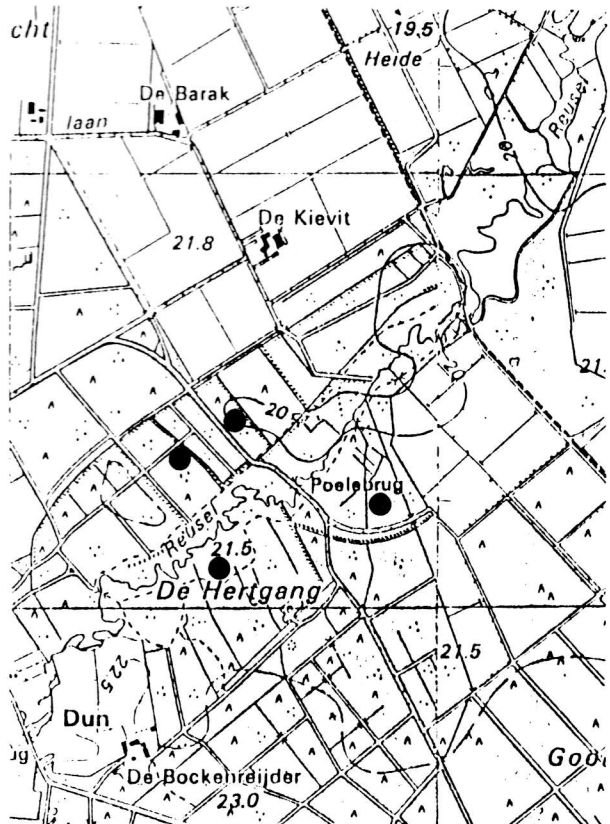

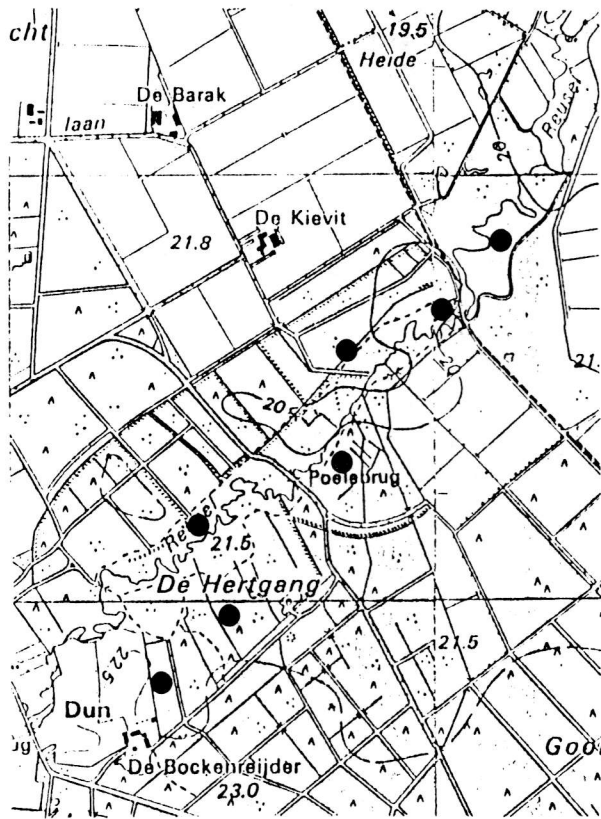
KLEINE BONTE SPECHT 3

GROTE LIJSTER 1

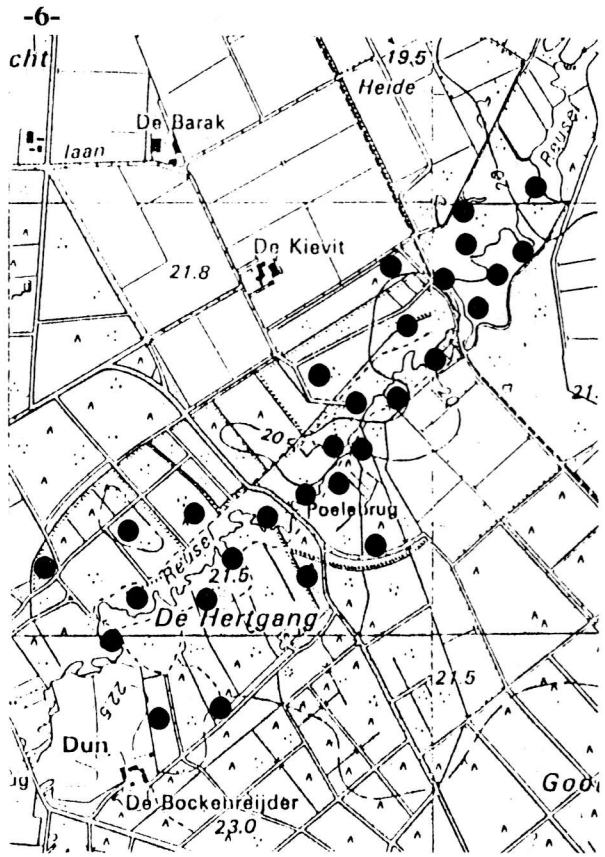

KUIFMEEES 4

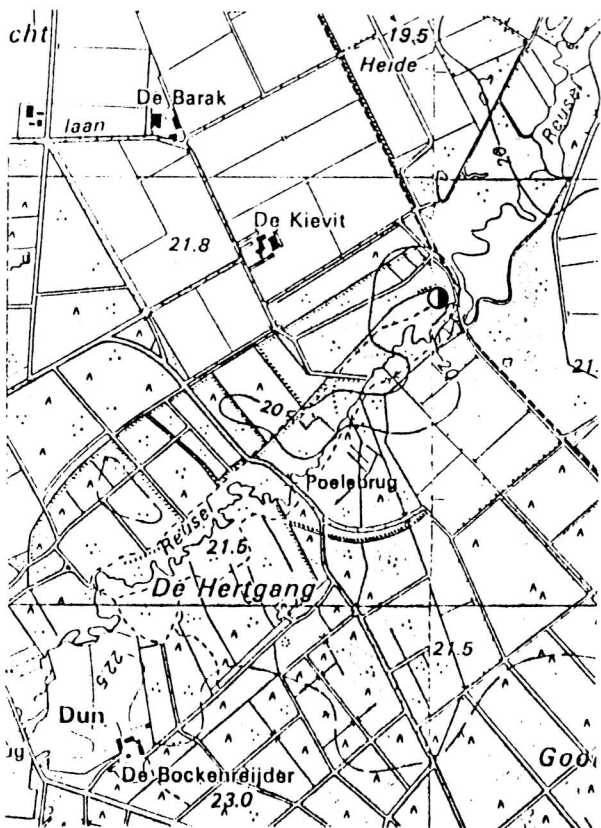

BOOMKLEVER 7

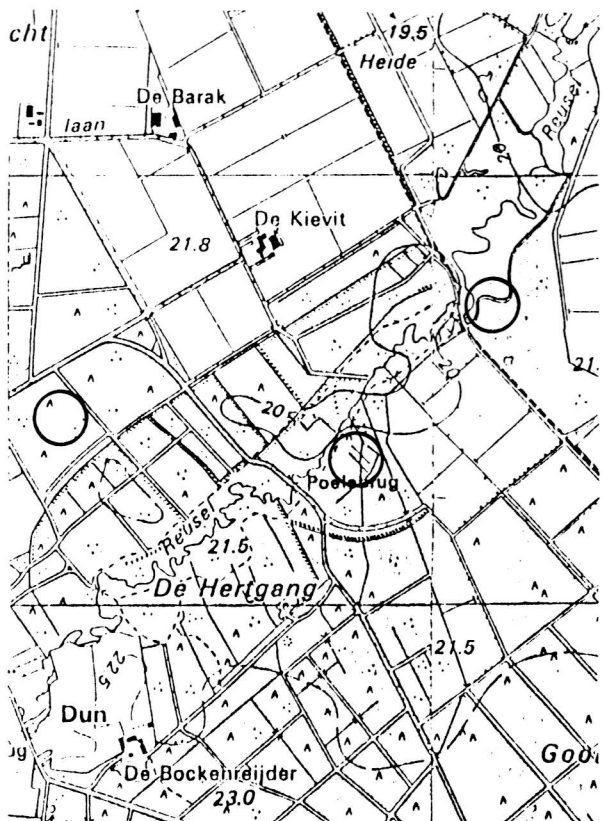

BOOMKRUIPER 29

WIELEWAAL 0-1

GOUDVINK 2 (1)

TREKTELLEN IN DE KEMPEN: NAJAAR 1994.

PEER BUSINK

Einde LWVT

Ongeveer 16 jaar heeft de LWVT (Landelijke Werkgroep voor Vogeltrekking), zoals de naam al zegt, het vogeltrekkingen in Nederland georganiseerd. Op ongeveer 40 plaatsen in Nederland (hoofdzakelijk in het noorden van het land) en in hoogtij-jaren 7(!) in Noord-Brabant (waaronder de Cartierheide en de Strabrecht) werden de gegevens via uniforme telformulieren verzameld en opgestuurd.

Sinds 1981 viel de LWVT onder de SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland). Eind 1993 bleek dat de SOVON gekort werd in hun subsidie door het ministerie LNV. Voor SOVON zat er niks anders op dan de LWVT-activiteiten af te stoten. Derhalve hield het LWVT in januari 1994 op te bestaan.

Doorgaan

Door deze opheffing dreigde de continuïteit van de vogeltrekkingen in onze regio verloren te gaan. Bij navraag over een eventueel vervolg met de tellers van het eerste uur van telpost Strabrecht (Guus, Gerrit, Piet), bleek dat zij toch ook wel door wilden gaan met trekkingen.

Het bleek dat Piet toen rondliep met het idee, om in de toekomst in Brabant toch een bepaald gestructureerd vervolg aan het trekkingfenomeen te geven. Zijn idee was om via een aantal telposten, gesitueerd op één lijn door Noord-Brabant, de trek te volgen. Om dit de kunnen uitvoeren moesten andere vogelwerkgroepen benaderd en ingeschakeld worden. Bij navraag bij VWG Midden-Brabant, of in hun regio één of meerdere trekkingtelposten te organiseren waren, bleek dit volgens hen niet haalbaar te zijn. Later bleek dat door VWG West-Brabant ook geen telposten te organiseren

waren, wat trouwens niet meer zo interessant was, omdat Midden-Brabant al afgevallen was. Het idee van Piet was dus niet uitvoerbaar.

Het was echter bekend dat Wil Beeren en Carlo van Seggelen al "sinds mensenheugenis" telden op respectievelijk de Putberg en de Astense Peel. We zouden hun tellingen met de "onze" kunnen bundelen. Wil en Carlo besloten mee te doen.

Werkwijze

Om toch wat vergelijkingsmateriaal te houden met de tellingen van vorige jaren, werd besloten om dezelfde telmethode te hanteren als die van de LWVT. De LWVT had voor de ochtend twee soorten tellingen. Voor het eerste deel de verplichte telling en voor het laatste deel de facultatieve. We hadden gekozen om in dat najaar alleen de verplichte telling uit te voeren. Deze begint een half uur voor zonsopgang tot twee uur daarna. Deze 2½ uur werden in 10 gelijke tijdsperiodes verdeeld. Per periode (15 minuten) werden de overtrekkende vogels genoteerd.

Dit noteren kon in 3 categorieën:

- Cat. A waren de vogels die door een denkbeeldige cilinder vlogen die een straal had van 100m (dus 100m weerszijden van de teller).
- In Cat. B werden de vogels genoteerd die de teller buiten deze cilinder zag passeren.
- In Cat. C noteerde de teller die vogels, waarvan alleen de trekroep gehoord werd (deze vogels werden dus niet gezien)

De eerste teldatum viel op de eerste zaterdag van september, de vervolgdata waren steeds twee weken later. De laatste datum was de tweede zaterdag van november. Mochten de weersomstandigheden op

Plaats:	STRABRECHT						Tot
Telling:	1	2	3	4	5	6	
Aantal tellers:	6	2	5	6	7	2	
Soorten:							
Aalscholver	1	1	-	27	5	-	34
Nijlgans	-	-	-	-	17	-	17
Bruine Kiekendief	-	2	-	-	-	-	2
Blauwe Kiekendief	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	-	-	-	-	-	-	-
Visarend	-	-	-	-	-	-	-
Boomvalk	3	-	-	-	-	-	3
Kievit	-	-	-	3	-	-	3
Watersnip	-	1	4	-	-	-	5
Groenpootruiter	-	-	-	1G	-	-	-
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	-	2	-	-	-	-	2
Zilvermeeuw	-	3	-	-	-	-	3
Holenduif	-	-	-	-	10	-	10
Houtduif	-	-	-	-	2043	1	2044
Turkse Tortel	-	-	-	-	1	-	1
Koekoek	-	-	1	-	-	-	1
Kleine Bonte Specht	-	-	1	-	-	-	1
Grote Bonte Specht	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	-	6	1G,50	1G,269	-	325
Boomleeuwerik	1	5	2G,4	1G	-	-	10
Boerenwaluw	119	12	-	-	-	-	131
Huiswaluw	13	-	-	-	-	-	13
Duinpieper	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	4	3	-	-	-	-	7
Graspieper	25	-	145	2G,21	37	-	238
Gele Kwikstaart	-	2G,29	-	-	-	-	29
Grote Gele Kwikstaart	3	30	-	-	-	-	33
Witte Kwikstaart	-	4	46	2G,7	4	-	61
Heggemus	-	1	-	-	-	-	1
Kramsvogel	-	-	-	-	-	-	-
Zanglijster	-	-	1G	4G,2	-	-	2
Koperwiek	-	-	3	3G,9	59	-	71
Grote Lijster	26	1	16	13	3	-	59
Vlaamse Gaai	-	-	-	-	-	-	-
Kauw	-	-	-	-	-	-	-
Rock	-	-	-	-	-	4	4
Spreeuw	-	28	11	-	646	-	685
Ringmus	-	-	85	2G	1G,56	1G	141
Vink	-	-	164	8G,63	1G,346	5G,5	578
Keep	-	-	2G	5G	3G,30	1	31
Groenling	-	-	2	1	6	-	9
Putter	-	-	2	-	1G,12	-	14
Sijs	-	-	1	3G	14	1G,11	26
Kneu	-	1G,2	25	3G,12	22	-	61
Barmsijs	-	-	-	1G	-	-	-
Kruisbek	-	1G	-	-	-	1	1
Geelgors	-	-	2	1G,3	6	-	11
Rietgors	-	-	8	4G,3	3G,5	4	20

Plaats:	PUTBERG							PEEL						
Telling:	1	2	3	4	5	6	Tot	1	2	3	4	5	6	Tot
Aantal tellers:	2	1	-	1	1	2		-	1	1	1	1	1	
Soorten:														
Aalscholver	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	2
Nijlgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bruine Kiekendief	1	2	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	1
Blauwe Kiekendief	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	-	-	-	2	-	-	2	-	1	1	-	1	-	3
Visarend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Boomvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Watersnip	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groenpootruiter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	4
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Kleine Mantelmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	8
Zilvermeeuw	7	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	12
Houtduif	-	-	-	-	214	-	214	-	-	-	-	1265	-	1265
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kockoek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Bonte Specht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Bonte Specht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Veldleeuwerik	-	-	-	1	372	-	373	-	-	1G	3G,45	1	-	46
Boomleeuwerik	-	2	-	-	-	-	2	-	-	1	1	1	-	3
Boerenzwaluw	1248	23	-	-	-	-	1271	-	5	-	-	-	-	5
Huiszwaluw	15	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-
Duinpieper	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Boompieper	3	3	-	-	-	-	6	-	16	-	-	-	-	16
Graspieper	-	-	-	21	40	4	65	-	-	110	1G,66	103	-	279
Gele Kwikstaart	66	39	-	-	-	-	105	-	23	-	-	-	-	23
Grote Gele Kwikstaart	66	-	-	-	-	-	66	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	5	-	-	1	3	-	9	-	1	14	6G,37	14	-	66
Heggemus	-	-	-	2	3	1	6	-	-	3	1G,7	3	-	13
Kramsvogel	-	-	-	-	10	-	10	-	-	-	9	-	-	9
Zanglijster	-	-	-	-	-	-	-	-	2	11	1G,6	11	-	30
Koperwiek	-	-	-	5	5	-	10	-	-	-	2G,51	-	-	51
Grote Lijster	-	-	-	8	-	-	8	-	-	-	-	1	-	1
Vlaamse Gaai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	11	-	22
Kauw	-	-	-	-	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Rock	-	-	-	-	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-
Spreeuw	-	-	-	-	45	-	45	-	11	2	2	2	1	18
Ringmus	-	-	-	-	87	-	87	-	11	14	4	14	-	43
Vink	-	-	-	59	1263	9	1331	-	6	4G,217	18G,277	4G,212	2G,15	727
Keep	-	-	-	8	1630	1	1639	-	-	2	3G,59	2	1G,3	66
Groenling	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2	-	-	2
Putter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	-	4
Sijs	-	-	-	1	184	2	187	-	-	-	1G,11	-	-	11
Kneu	-	-	-	7	39	-	46	-	-	1	1G,28	1	-	30
Barmsijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Kruisbek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geelgors	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	-	1	-	15	45	10	71	-	7	15	1G,11	15	4	52

een zaterdag dusdanig ongeschikt zijn om te tellen, dan mocht naar de zondag daarop uitgeweken worden.

Geen geluk

Vooraf langs de kust en langs het IJsselmeer vindt in ons land de vogeltrek plaats. Maar de vogeltrek kan in ons deel van Brabant ook heel spectaculair zijn. Het massaalst is deze trek, wanneer omstreeks de tweede of derde week van oktober een weeromslag heeft plaatsgevonden, zoals de eerste droge dag na een regenperiode, of de eerste rustige dagen na een periode met veel wind, of wanneer in het noorden van Europa plotseling de vorst is ingetreden.

Ook zijn het maar enkele dagen in het najaar die pieken. Je moet een beetje geluk hebben wanneer zo'n dag dan net in een weekend valt. De trek kan dan zo massaal zijn dat een teller alleen, het kijken naar overvliegende vogels en het meteen opschrijven van deze gegevens, niet kan bijhouden.

Tijdens het trektellen van het najaar 1994 heeft men op de vooraf vastgestelde data echter geen geluk gehad om toeschouwer te zijn van massale trek. Zelfs het "ergste" wat een teller kan overkomen is twee keer gebeurd, nl. mist. De mist was voor de ene telpost ook dichter dan op een andere. Dit geeft later bij het vergelijken van de gegevens natuurlijk een vertekend beeld.

De tabellen

De tellingen waarbij sprake was van mist, zijn in de tabellen te herkennen aan de bijgeschreven notatie n'G' (n keer gehoord). De aantallen nG van telpost Strabrecht zijn echter het aantal tijdsblokken (van 15 min.) waarin overvliegende vogels gehoord zijn. De aantallen nG van telposten Putberg en Peel stellen het aantal groepen voor die ze gehoord hadden. (Dit verschil is ontstaan door onduidelijk richtlijnen op het telformulier.)

Omdat de aantallen tellers per tijdsblok (15 min.) steeds laag waren, zijn deze in de tabellen gesommeerd tot één totaal per teldatum.

Omdat er ook heel lage aantallen in cat. B genoteerd werden, zijn ten behoeve van de vereenvoudiging van de tabellen, deze aantallen bij cat. A opgeteld. Hierdoor stellen de getallen, die in de tabellen staan, het aantal totaal getelde overgevlogen exemplaren per ochtendtelling per telpost voor.

De eerste telling op de Peel en de derde telling op de Putberg zijn niet doorgegaan. De telpost Strabrecht was, vergeleken met de andere twee, steeds goed bemand. Bij twee tellingen is een telpost door weersomstandigheden uitgeweken naar een andere dag. Omdat de weersomstandigheden op die dagen niet of nauwelijks met de weersomstandigheden van die zaterdag verschilden, is er bij het samenstellen van de tabellen hieraan geen aparte aandacht besteed.

De resultaten

Er zijn tijdens de telochtenden vijftig soorten waargenomen.

Wat opvalt is, dat de Grote Gele Kwikstaart begin september opmerkelijk veel is doorgetrokken. Wat nu weer blijkt, is dat deze soort, samen met de Gele Kwikstaart, tot de vroege doortrekkers behoren.

Ook de Boompieper beantwoordt aan de verwachting dat deze soort vroeg in de trektijd doortrekt. Ook dat de Huiszwaluw eerder wegtrekt dan de Boerenzwaluw is uit de gegevens op te maken.

Dat de thermiek liefhebbers (o.a. Buizerd) in de tabellen gemist worden, ligt in eerste instantie aan het feit dat de weersomstandigheden in de telweekeinden geen aanleiding gaven voor thermiek, maar zeker ook omdat deze "jongens" meestal rond de klok van 11 uur beginnen en dan was de verplichte teltijd al voorbij.

De Bruine Kiekendief behoort tot de doortrekkers van de vroegere uren (blijkt door zijn tijdstip van passeren). Deze soort is dus niet zo afhankelijk van thermiek.

Weekend vijf viel midden in de "grote trek" van de vinkachtigen. Vergeleken met vorige jaren zijn er nu weinig Barmsijzen gezien.

Opvallend is ook de lage aantallen van kraai- en lijsterachtigen die op deze teldagen gezien zijn. Vooral Roeken kunnen in andere jaren opeens na de tweede helft van oktober maximaal doorkomen. (zo ook met Houtduiven)

Verder moet de lezer zelf maar de gegevens in de tabellen interpreteren.

Interpretatie

Wanneer de lezer de gegevens in de tabellen wil gaan vergelijken, dan moet hij wel rekening houden met het feit dat er veel verschillen zijn geweest tussen de telposten. Zoals verschil in aantal tellers, verschil in mistintensiteit, meer of minder stuwning bij een telpost e.d. Verder zal het moeilijk zijn om uit de telgegevens een bepaald patroon te ontdekken, omdat, wat al eerder vermeld is, tijdens de teldata helaas weinig trek is gezien.

Verder moeten deze trektelechten gezien worden als zes momentopnames met grote intervallen, in de totale trektijd die ± 3 maanden duurt. Daarom zeggen de getallen in de tabellen helemaal niets over de trekintensiteit in de hele trekperiode. Het aantal doortrekkers tijdens de hele trekperiode moet immers bij een gelijk blijvend aantal vogels in Europa, elk jaar gelijk blijven. Alleen de weersomstandigheden op een bepaald moment, bepalen voor de teller of hij toeschouwer is van wel of geen massale trek.

Tenslotte

Het trektellen blijft mijns inziens een boeiende bezigheid. Alleen het zien van voorbijvliegende vogels richting zuidwest naar totaal verschillende oorden als het broedgebied is, en blijft voor een vogelaar een fascinerend gezicht.

En altijd kans op iets bijzonders. Zelfs deze tellingen die weinig spectaculair waren, werden toch opgesierd door verrassingen, zoals de Duinpiepers en zeker ook de Kleine Bonte Specht richting zuidwest.

Trouwens trektellen is een bezigheid die je, vanuit je tuinstoeltje met een thermosfles koffie binnen handbereik, heel lang kunt volhouden. Deze bovenstaande

facetten moeten voor sommigen onder ons toch wel aanspreken.

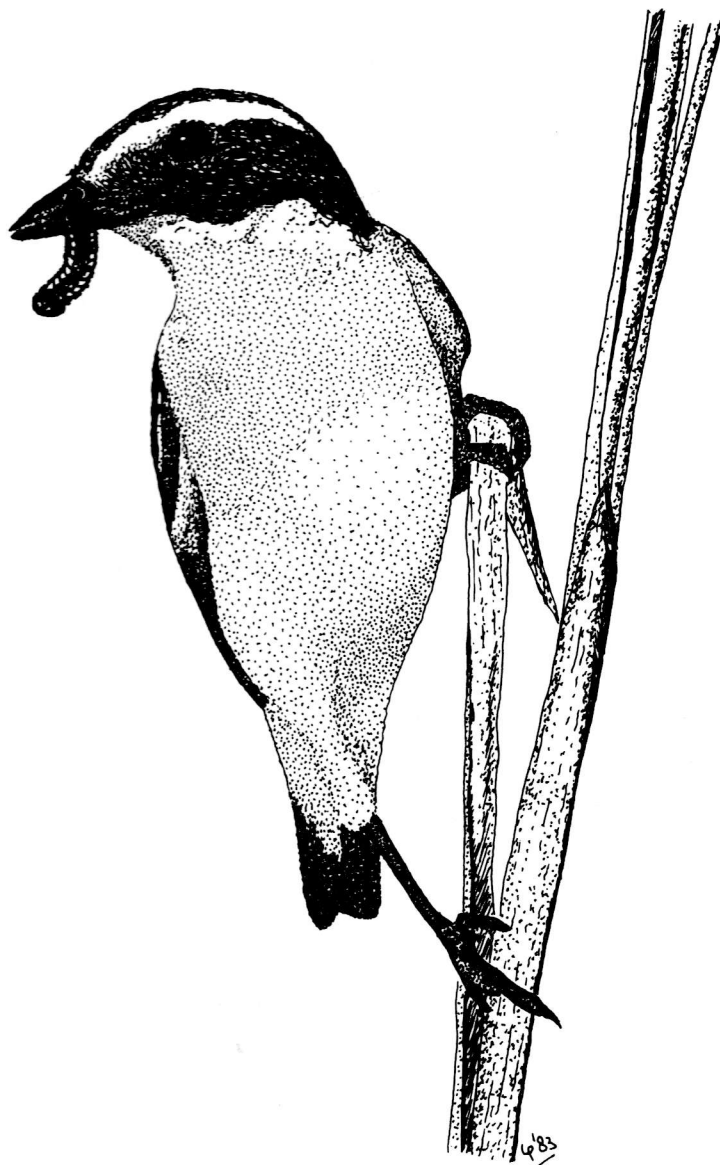
Dus nu alvast de trekgeluidjes herhalen en in september maar weer naar boven kijken!

De trektellers

Strabrecht: Guus Nas (6x), Gerit Vink (5x), Henk Munsters (5x), Willem Veenhuizen (4x), Peer Busink (4x), Hans Hermans(3x), Jan-Erik Kikkert (2x), Fred de Blom (1x), Toon Brugman (1x), Wil Busink (1x), Wim Deebe (1x), Bert Verspaandonk (1x)

Putberg: Wil Beeren (5x), T. Cardinaal (2x), W. Vunderink (1x)

Astense Peel: Carlo van Seggelen (5x)

KRAANVOGELS OVER DE KEMPEN NAJAAR 1994.

PEER BUSINK

Inleiding

Het blijft altijd iets bijzonders als wij, Kempische vogelaars, hier in Zuidoost-Brabant in het najaar Kraanvogels over zien komen. Al is onze regio nog lang niet de slechtste van Nederland om ze te zien.

Er zijn jaren, dat het "Grus-grusgeluid" in de Kempen niet of nauwelijks gehoord wordt. In andere jaren daarentegen, vooral bij oostenwind, blijkt de trekbaan van hun broedgebieden naar het zuiden, meer onze kant op te komen. En zoals bekend is, wordt dan ook de Strabrechtse Heide en in meerdere mate de Peel, uitgekozen voor een overnachtingsplaats. Dan kan het wel eens voorkomen dat de opgetelde waarnemingen in getallen van vijf cijfers kunnen worden uitgedrukt.

Het najaar van 1994 kan ook zo'n jaar geweest zijn. En dit zal zeer zeker het geval zijn als ook de aantallen van de nachtelijke doortrekkers bij die van geziene dagtrekkers opgeteld zouden kunnen worden. Want het nasale kranengeriep is in het vorig najaar in de nacht nogal eens gehoord.

Trefkans

Trouwens alle waarnemingen komen natuurlijk alleen van mensen, die weten hoe het geluid van Kraanvogels klinkt, of die deze vogels op de grond of in de vlucht kunnen herkennen. Dit is echter een beperking wanneer je zou willen weten hoeveel er werkelijk over onze regio zijn doorgetrokken. Ondanks het feit dat het ontdekken en zien van Kraanvogels door meer of minder geoefende vogelaars toch een toevalstreffer blijft, worden Kraanvogels ook "ontdekt" door niet-vogelaars. Wanneer Kraanvogels door mensen, die geen of nauwelijks vogelaar zijn, gezien worden, dan zullen ze vaak aangezien worden voor ganzen.

En wat je dan ook nog vaak hoort vertellen is: hoe duidelijker ze dan in een V-formatie vliegen, hoe strenger de winter gaat worden. Vliegen ze in een slordige formatie dan wordt het waarschijnlijk een kwakkelwinter.

Toch ook voor geoefende vogelaars lijkt m.i. de kans redelijk klein dat men overvliegende Kraanvogels opmerkt. Want ofschoon er in november 1994 duizenden zijn doorgetrokken zijn er toch heel weinig Kempische vogelaars, die het afgelopen najaar een Kraanvogel gezien hebben.

Hoe kan dat nou? Kraanvogels moeten toch opvallen? Hierover heb ik nagedacht, beter gezegd: doorgefantaseerd. Gezien het aantal "groenverenigingen" in onze regio, kun je met een hele natte vinger inschatten dat 1 op de 4.000 Kempenaren wordt geacht iets van vogelherkenning af te weten. Wanneer een groep Kraanvogels over de Kempen vliegt (voor de eenvoud: 30 km lang en 30 km breed), dan is er een kans dat zo'n groep vogels door duizend mensen in de Kempen herkend kan worden, als zijnde een groep Kraanvogels.

Maar deze duizend "vogelkenners" kunnen niet allen tegelijkertijd dezelfde groep zien. Want een groep Kraanvogels zal zich lijnvormig in de richting noordzuid over het gebied verplaatsen. Wanneer je uitgaat dat 500 m weerszijden van deze lijn de groep Kraanvogels gezien kunnen worden, dan geldt deze trefkans voor een strook van 30 km² (30 km lang en 1 km breed). Omgerekend kunnen dan $(30/900) \times 1000 = 33$ mensen zich in deze strook bevinden die de groep Kraanvogels kunnen herkennen, wanneer je er vanuit gaat dat de "vogelkenners" gelijkmatig over de Kempen verspreid zijn.

De meeste kans bestaat ook dat Kraanvogels op een werkdag overkomen. Gezien het feit dat verreweg de meeste natuurmensen in de regel ook plichtsgetrouwe burgers zijn, en daardoor door de weeks grotendeels aan het arbeidsproces deel zullen nemen, zullen van die 33, (verminderd met 75%) 8 mensen in staat zijn om op een door-de-weekse dag buiten te zijn. Maar mensen die in oktober/november niet persé buiten hoeven te zijn, zullen dat overdag ook niet doen. Stel dat de helft dan binnen is, dan blijven er 4 mensen potentieel over die in staat worden geacht om een groep Kraanvogels op een door-de-weekse dag over te zien komen en te identificeren. Tenminste wanneer ze geregeld omhoog kijken of wat waarschijnlijker is, wanneer ze eerst het kranengeriep zullen horen.

Dus de stelling, dat een groep Kraanvogels gezien hun afmeting en hun geroep moeilijk gemist kan worden wanneer deze over de Kempen vliegt, blijkt volgens de bovenstaande redenering niet waar te zijn. Realistischer is het te zeggen dat een groep Kraanvogels waarschijnlijk door-de-weeks niet opgemerkt zal worden wanneer deze overdag over onze regio vliegt.

Op een zaterdagmorgen krijg je natuurlijk een heel ander beeld, zou je zo zeggen. Veel vogelaars die dan Kraanvogels verwachten (b.v. door de weeks al 's-nachts gehoord), zullen er juist dan op uittrekken en er speciaal op letten of er naar gaan zoeken. Of dit werkelijk zo is? Het blijkt in ieder geval niet uit de getallen van vorig jaar.

Onopgemerkt

Nog een voorbeeld over het missen van een groep Kraanvogels. Toen ik vorig jaar op de eerste vrijdag van november 's-middags om 15.30 in onze tuin stond, hoorde ik in de verte het geluid van Kraanvogels. Ik ging naar binnen om mijn verrekijker te halen. Toen ik weer buiten stond, was het geroep duidelijk luider geworden. Omdat bomen mij het zicht ontnamen kon ik ze niet zien.

De burens hadden bezoek en met z'n zessen waren ze aan het discussiëren waar en hoe groot de vijver moest worden die ze in hun tuin wilde gaan aanleggen. Het kranengeriep werd nu echt luid en plotseling kwamen ze, bijna recht boven mij, van achter de bomen te voorschijn. Ik schat dat ze op 60m hoogte vlogen. Ze vlogen in een afgeronde V-formatie waarvan de ene lijn veel langer was dan de andere. Ik telde er 38, maar een groot deel werd alsnog door bomen uit mijn gezichtsveld onttrokken.

Ik liep naar de voorkant van het huis omdat ik daar een onbelemmerd uitzicht zou hebben. De groep ging lager vliegen en door het weifelende vlieggedrag en drukker geroep leek het erop dat ze wilden gaan landen. Ik telde 142 exemplaren. Ze landden echter niet, maar vlogen laag in steeds dezelfde richting rechtdoor. Ik heb ze nagekeken totdat ze niet meer te zien waren.

Toen ik weer terug ging en naar de achtertuin ging, stonden die mensen bij de burens nog steeds over de vijver te praten. Ik vroeg ze wat ze van die grote groep luid roepende laag overvliegende grote vogels vonden. "Wat vogels?", elkaar aankijkend, "heb jij ze gezien?" Dus niks gezien of gehoord, onbegrijpelijk voor mij, zoiets was toch niet te missen. Wel dus!

Ik ben naar binnen gegaan en op de topografische kaart was te achterhalen dat ze over Diessen zouden vliegen, richting landgoed "De Utrecht". Daarna meteen de telefooncirkel gebeld. Ik heb later van niemand vernomen, dat men deze groep Kraanvogels gezien had.

Drie golven

Later, bij navraag bij R. Wessels (die voor het SOVON alle waarnemingen in Nederland coördineert) bleek, dat tijdens het weekend en vooral die vrijdag veel Kraanvogels boven de Kempen doorgetrokken waren. Zijn, overigens nog incomplete, gegevens zijn als volgt. Landelijk zijn er in oktober 179 exemplaren overgekomen, in november 12.919 (waarvan 6786 op 4 november in 55 groepen) en in december 2857 exemplaren.

Het leek me interessant om de groepen die in dat weekend gezien zijn op een kaart in te tekenen. Ik heb daarom een aantal vogelaars gebeld en gevraagd naar hun waarnemingen. Opvallend was weer dat weinig dezelfde groepen Kraanvogels door anderen ook gezien waren. Het ligt voor de hand, wat verderop ook uit de gegevens zal blijken, dat in oostelijke richting van het gebied de intensiteit van doortrekkende Kraanvogels groter is.

In het najaar van 1994 zijn drie golven van doortrek door Oostbrabant/Limburg te achterhalen. Deze vonden veel later in het jaar plaats dan gebruikelijk is. Meestal ligt de piek van doortrekkende Kraanvogels voor de Kempen in de laatste week van oktober en eerste week van november.

Half oktober zijn al enkele exemplaren over de Kempen gekomen, deze waarnemingen zijn 's-avonds op het geluid gedaan.

De eerste golf

Deze vond plaats tussen donderdagavond 3 november t/m zondag 6 november. Op donderdagavond om 21.12 uur hoorde Jack Klomp te Geldrop Kraanvogels overvliegen en volgens zijn zeggen waren de jongen goed te horen, die maken een heel ander geluid dan de bekende roep van de ouden. Het geluid dat jonge Kraanvogels maken, is naar zijn zeggen te vergelijken met het schelle bedelgeluid dat die jonge Lepelaar maakt, die steeds aan het einde van elke uitzending te zien was, van de serie vogelfilms (van Vogelbescherming) die vorig jaar op tv. uitgezonden werden. Mij is dit nooit opgevallen, maar het is zeker de moeite waard om de volgende keren hier op te letten.

Op de slaappleats van de Grootte Peel zijn van donderdag op vrijdag 662 exemplaren geteld. Op de slaappleats van de Peel bij Liessel zaten toen 43 exemplaren. Op die vrijdag zijn in de Kempen ±1325 overvliegende exx. geteld.

Geschat wordt dat er die vrijdag over Someren tussen de 2000 en 3000 exx. zijn doorgetrokken. In Nederweert werden

op die vrijdag tussen 9:25 en 15:15 uur 1037 overvliegende ex. geteld. De grootste groep bestond daar uit 450 ex.

De tweede golf

Zondag 13 november zijn 60 ex. boven de Strabrecht gezien. Tijdens de bekendtelling werden op die dag 18 ex. geteld bij Ten Vorsel in Bladel.

Half november hebben in de Deurnese Peel zich 160 ex. gedurende een week opgehouden.

De derde golf

Op 2 december! werden in Nederweert, Someren, Asten, Deurne tezamen 909 ex. geteld. Tevens werden er toen 350 ex. over Swalmen (L) gezien.

In de Kempen zijn mij geen waarnemingen bekend.

De gegevens van de Kempen op een rij gezet

Om een idee te krijgen wanneer precies de groepen Kraanvogels overgevlogen zijn, is de tijd en de plaats bij elke waarneming vermeld. Deze gegevens kunnen ook inzicht geven of er dubbeltellingen zijn gedaan. Alleen de groepen 18 en 19 kunnen hiervoor in aanmerking komen.

<i>Datum Groep</i>	<i>Tijd</i>	<i>Plaats</i>	<i>Bijzonderheden</i>	<i>Aantal</i>	<i>Waarnemer</i>
3-11-94					
1	avond	Steensel	gehoord	?	MvdBr
2	21:12	Geldrop	gehoord	?	J.Kl
3	22:45	Reusel	gehoord	grote groep	J.Wo
4	23.35	Reusel	gehoord	kleinere groep	J.Wo
4-11-94					
5	8:50	Groote Heide (Kraanven) gem. Leende	op de grond	161	W.Be
6	9:40	Son	»Z	5	W.Pe
7	10:00- -10:30	Heeze / Leende	»ZW (6 groepen)	±500	W.Bu
8	11:00	Heeze / Leende	rondcirkelend	1	W.Bu
9	11:37	Soerendonk	»ZW	9	W.Be
10	12:30	Eindhoven	»ZW	70	W.Pe
11	12:45	Riel (Eindhoven/Geldrop)	»Z	75	J.Kl
12	14:00	Aalst/Waalre	»ZW	35	W.Be
13	15:00	Heeze (Riel)	rondcirkelend	50	T.Bu
14	15:00	Groote Heide (Kraanven gem. Leende)	»ZW	15	J.Kl
15	15:15	Diessen	»ZW	142	P.Bu
16	15:15	tussen Heeze/Leende	»ZW	±80	W.Bu
17	15:20	tussen Heeze/Leende	»ZW	±60	W.Bu
18	16:00	Heeze (Riel)	rondcirkelend	±60	T.Bu
19	16:00	Groote Heide (Kraanven gem. Leende)	rondcirkelend	60	J.Kl
20	19:10	Reusel	gehoord	kleinere groep	J.Wo
6-11-94					
21	8:15	Strabrechtse Heide	»N	18	J.Kl
22	12:45	Valkenswaard	»ZW	6	C.Mu
13-11-94					
23	8:30	Strabrechtse Heide	»ZW	60	J.Kl
24	15:45	Ten Vorsel, Bladel	»ZW	18	J.W

De waarnemers voor de Kempen zijn: Wil Beeren, Peer Busink, Wil Busink, Toon Bus-sers, Chris Mulder, Jack Klomp, Willy Peters, Jan Wouters.

Gegevens van buiten de Kempen: Carlo van Seggelen, Raymond Pahlplats

Tapuiten op de Groote Heide in 1995.

Hans Hermans

De Groote Heide is een heidegebied met stuifzand, gelegen ten zuiden van het Leenderbos. Het gebied is bekend om zijn voor Kempische begrippen grote populatie Tapuiten.

Met toestemming van Staatsbosbeheer zijn op twee ochtenden in het voorjaar, te weten op 28 mei (vanaf 6.00 u.) en 11 juni (vanaf 5.00 u.), tellingen

verricht door leden van de Vogelwerkgroep De Kempen.

Op het kaartje hiernaast is het onderzochte gebied dik omlind. Sommige delen zijn maar een maal bezocht. Het gebied rond het Biesven is niet onderzocht.

Zoals aangegeven op het kaartje was het resultaat 10-11 paar Tapuiten.

Ter vergelijking:

jaren '70: enkele paren (T. Heijnen: Broedvogelinventarisatie Groote Heide en heiderestanten Leenderbos 1987 t/m 1990.)

1983: 14 paar (SBB)

1988: 28-44 paar (VWG De Kempen)

1989: 26-30 paar (VWG De Kempen)

1990: 20-24 paar (VWG De Kempen)

1991: 14 paar (R. Bijlsma: Broedvogels van het Leenderbos en omgeving in 1991.)

Opmerkingen:

- door de onvolledigheid van de inventarisatie zijn er mogelijk enkele paren gemist, met name ten westen van de Klotvennen en in de oostpunt. (persoonlijke inschatting 2-4 paar).
- bij toepassing van de SOVON-normen (individuen gelden niet als geldige waarneming) komen de aantallen nog veel lager uit.
- door gebrek aan tijd en medewerkers is de westkant, rond het Biesven, niet bezocht omdat daar in vorige jaren geen Tapuiten zijn vastgesteld.

Bijkomende waarnemingen:

Roodborsttapuit: 11 paar

Boomleeuwerik: 6 paar

Geelgors: 5 paar

Kneu: 3 paar

Witte Kwikstaart: 3 paar

Gekraagde Roodstaart: 2 paar

Wespendief: 3 maal gezien.

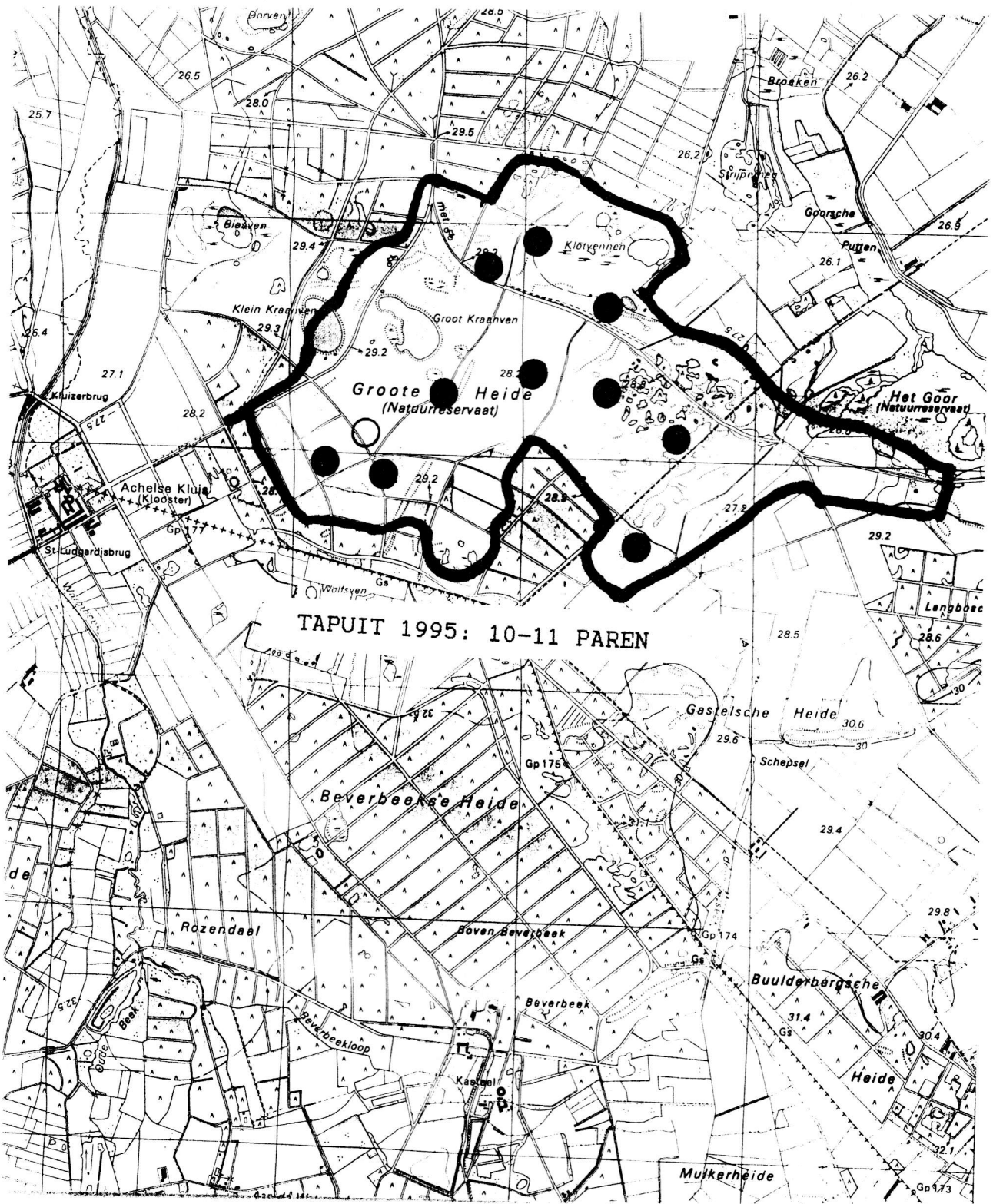
Wulp:

- 10 paar (+1 richting Gastelsche Hei)

- slaapplaats ca. 40 exx. Groot Kraanven

Met dank aan Gerard Bosschers (SBB), Ben Jacobs en Guus Nas.

Verlag van een weidevogel-vrijwilliger

Piet Wuyts.

Maandag 21 mei is er een afspraak gemaakt met Kempenland Info, Peer Busink, Martin Smolders en ondergetekende, over weidevogelbescherming in de regio.

Nog gauw even het veld in voordat ze komen.

Ik had een veld met lang gras, waarin zich een nest bevond van de Kievit. Het nest was gemarkeerd met de bekende stokken. Mooi er langs heen gemaaid, prima. Maar de maaier is het veld nog niet af of hij ziet de kraaien met enkele eieren in de bek wegvliegen.

Wat nu. We hebben geluk, op een ander terrein waar ik ook aan nestbescherming doe, staat een nestbeschermer, met een intact nest. Soms zit het mee.....

Hier worden de eerste foto's gemaakt. De grondgebruiker, Lucas Smolders, is er ook. Urenlang kan hij praten

over de belevenissen in het veld en over vroegere tijden. Maar we moeten nog naar Martin Smolders.

Op zijn land heb ik nog een nest kunnen vinden met drie eieren. Inmiddels heeft het vier eieren en de nestbeschermer heb ik er overheen geplaatst. Nadat we hier ook enige foto's hebben gemaakt, gaan we bij Martin Smolders op de koffie om verder te praten over het wel en wee van de weidevogelbescherming.

We hebben een goed en gezellig gesprek met Martin, de verslaggever en Peer. Ik vind het gesprek zeer positief. Er komt uit naar voren hoe belangrijk een goede samenwerking tussen boer (Martin) en vrijwilliger is.

Weidevogelbescherming is nodig, de rest komt dan vanzelf.

KNIPSEL

KRANT

Knipseledres: SANSOVINOSTRAAT 24, 5624 JX EINDHOVEN.

Samenstelling: HUUB KNUBBEN

Coördinator weidevogels

Kempenland Info 2 juni 1995 pag. 9

(door Jan Smulders)

Vrijwilligers helpen boeren om nesten veilig te stellen

Het gaat slecht met de stand van de weidevogels. Peet Busnik uit Moergestel stelde een handeling op om deze vogels te beschermen. Fragmenten daarvan zijn in dit artikel culiseel opgenomen. Verder zette hij, samen met Martien Pennings uit Best, voor vrijwilligers een cursus 'weidevogelbescherming' op. Een oproep in Kempenland Info leidde tot de aanmelding van 22 vrijwilligers. Met Peet zochten we aan het einde van het broedseizoen in Westervoort de vrijwilliger Piet Wuyts en de weidevogelverrederlijke boer Martien Smolders op.

Lucas Smolders, Piet Wuyts en Peet Busnik brengen een nestbeschermers aan (foto Harrie van Woerkum)

Voorbeeld

Martien gaat verder: "Het aantal weidevogels is de laatste jaren scherp dalende. In dit gebied met name de patrijs. Om deze reden mogen ze op mijn grond ook niet vliegen". Bij de grondbeveiliging houdt hij rekening met de oetmestkeerde nesten. Martien: "De nestbescherming laat ik aan Peet over. Ik zie die nesten niet, ik kan ze niet gevonden krijgen". Enkele jaren geleden heeft de boer een Westervoortse voorlichting gegeven over de weidevogelbescherming. Martien Smolders hierover: "De boeren zijn nog bang dat er schade aangetreft wordt door dat bijvoorbeeld de afstraling niet afgevoerd wordt". Peet Busnik reageert hierop: "Wat bedoelen er in de cursus veel sandaals aan hoe de vrijwilliger naar de boer toe moet handelen". Martien gaat verder: "De boeren knopen er riks op tegen hebben om de weidevogels te beschermen. Kunnen bijvoorbeeld, rieden nog schade aan. Van vooft heb je geen last". Martien heeft met zijn zeventig mekroenen op ruim 13 hectare grond een erg intensieve veehouderij. Peet Busnik: "Een mooi voorbeeld dat weidevogelbescherming kan in intensieve veehouderij". Martien sluit af met een wenk aan zijn collega's: "Ik hoop dat er meer boeren zullen volgen".

"Weidevogelbescherming kan ook intensieve veehouderij"

De baltende koeft die dukend door het lichteruin zijn eigen naam roept. De wulp die in olivachtig zijn trilt crescendo aan de lusteraar aanbiedt. Het gaat niet goed met deze en andere voorjaarsbodes. De belangrijke bedreiging voor de weidevogels vormt de nestvermoeuing en -verstoring door onder andere werkzaamheden in de intensieve landbouw. Tot deze sloten kwam vogelaar Peet Busnik toen hij onderzoek had gedaan naar het ornatuurlijke gedrag van exotische grutto's. Peet Busnik hietover: "Een paar jaar geleden in het vooft kwam ik in een weidegebied in Hartwijk. Ik zag daar grutto's met tweeën staan. Dat is een raar gezicht in die tijd. Als de grutto's eieren of jongen hebben, dan zijn ze veel agressiever. Als er naar toe liep vlogen ze op en streken een eunde verder weer neef. Dat was voor mi een teken dat hun broedsel verloren was gegaan. Ik heb geprobeerd dit gedrag te onderzoeken".

Peet zocht een oplossing in de zelfwerkzaamheid van de boer. In samenwerking met de vogelwerkers van de Kempen schreef hij een handeling voor praktische weidevogelbescherming op weiden en bouwland voor de boer en vrijwilligers op basis. Hij meent dat de boer op zijn grond met een beperkte inspanning nesten kan veilig stellen en dat de handeling dan ook de toepasselijke titel mee: "Als de boer het wil".

Wanneer de grond zodanig bewerkt moet worden dat wijken voor het nest onmogelijk is dan kan een tweede persoon, vooft de landbouwmachine bij de stikken komt, de eieren opnemen en het nest met de schop uit de grond steken. Na het plaatsen van de landbouwmachine moet het nest weer zo goed mogelijk en natuurgewoone op dezelfde plaats met de eieren terug gelegd worden.

Op bestelling
Een oproep in Kempenland-Info resulteerde in 22 vogeliefhebbers met een speciaal plekje in het hart voor de weidevogel. Ze waren allemaal erg enthousiast over de cursus. Zestien van hen zijn na de cursus ook daadwerkelijk in het veld aan de slag gegaan. Peet Busnik: "Tegamen hebben ze dit vooft zo'n 120 nesten veilig gesteld. Verder zijn in Leenderstrop langs de Paaldijk enkele boeren en vrijwilligers al enkele jaren leuk bezig". Peet Wuyts uit Westervoort was een van de cursisten. Voor hem kwam de cursus als bestelling. Dit was juist waar hij op zat te wachten. Hij wilde iets doen. Peet legt het uit: "De koeft is altijd mijn vogel geweest. Als in het vooft de koeft kwam, moest ik een nestje vinden. Ik haalde het niet uit. Vroeger zaten in het gebied de Kempervennen veel wulpen. Ze hebben moeten wijken voor de verblijfsrecreatie. Ik zou er graag weer meer terug zien".

Kinderen
In het dal van de Keersop, nabij het kapelleke dat het rivierwater nog enige spruwalteit lijkt mee te geven, heeft Lucas Smolders een stuk grond. Ondanks zijn hoge score in levensaren blijft hij vogeliefhebber. Peet Wuyts heeft op zijn grond een beschermers geplaatst boven een loevitnest met twee eieren. Even verder aan de Weerdelijk, tegen het recreatiepark de Kempervennen, ligt de boerderij van Martien Smolders. Een bordje aan het prikkebord met de tekst: "Weidevogels niet verstoren, maakt duidelijk dat we hier met weidevogelvriendelijke boer te doen hebben. Nog tijdens de cursus in het vooft heeft Peet Wuyts hem gevraagd of hij wilde meewerken aan de weidevogelbescherming.

Kraai
Ruim twintig hectare heeft Peet Wuyts nu in beheer. Hij brengt er, in samenwerking met de grondbezitters, het geleerde in praktijk. Peet

Wekedvogels zijn vaak trouw aan de plaats waar ze vorig jaar succesvol hebben gevoerd. Eind maart en in april geven de vogels door hun opvallend vliegenreedschap aan welke gebieden ze gaan innemen en waar ze het nest zullen gaan maken. Dit de eerste legesje gekeurd worden en voor de vogelvoert van groot belang omdat die legesjes meestal de succesvolle jongen voortbrengen.

Tussen het manneke en het vrouwe van de wulp zit weinig verschil. Het vrouwe is iets groter en heeft ook een andere (kromme) graaf. De laatste jaren heeft de wulp in Noord-Brabant zijn broedplaats steeds meer verplaatst vanuit de heide naar het agrarisch gebied.

Voor informatie over de weidevogelbescherming: Provinciale coördinator Willem Veenhuizen, telefoon 040-819613.

April/Mei '95

In het plan worden maatregelen aangegeven die op korte termijn het meest perspectiefvol lijken om het broedsucces van weidevogels op korte termijn te verbeteren. Het project zal in principe drie jaar in beslag gaan nemen. Financiering vindt plaats door middel van subsidiëring door het Ministerie van LNV (25%), de provincie (25%) en de Europese Unie (50%).

Voor informatie:
W. Veenhuizen (coördinator weidevogels), 040-816913
W. Poelmans, 073-812426

Optimisme ondanks stille 'open dag':

Boeren en burgers zetten zich in voor weidevogels

OIRSCHOT – Kievit, grutto, scholekster, tureluur, wulp, watersnip, kempiaan, kluut, eend, veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart hebben hun nestje klaar. De eitjes zijn of worden gelegd; enkele jongen kijken al verwonderd de wijde weiden in.

Het nieuwe vogelleven is alleen maar mogelijk voor zover de boer de weidevogels de kans geeft, want 50 procent van het broedsel haalt het niet als hij in het wilde weg maait of mest in de grond injecteert.

Nu broeden er in ons land nog jaarlijks een half miljoen weidevogelpaartjes, waaronder 80 % van alle grutto's in Noordwest-Europa. Het laat zich raden, dat dat aantal bij een slachtofferpercentage van 50% binnen de kortste keren wordt gedece-meerd.

„Hier is in vijf jaar maar één fazanthen gesneuveld”, zegt Martien Pennings uit Best trots, terwijl hij het 'hier' op de Strijpse Kampen in Oirschot met een breed armgebaar aanduidt. Samen met Peer Busink geeft hij cursussen voor vrijwilligers, die zich samen met de boeren willen inzetten voor het beschermen van de weidevogels. „We doen niets anders dan nesten en jongen beschermen tegen menselijk ingrijpen op landerijen. Verder laten we de natuur haar gang gaan. Het is niet erg als een kraai een eitje weghaalt, maar wel als de hele populatie op een wei wordt uitgeroeid door menselijke handelingen.”

„De boer heeft vaak geen tijd om op de nesten te letten. Daarom gaan wij – met zijn toestemming – vanaf eind maart met verrekijkers op stap om nesten in de weiden op te sporen. Na sluiting van de raaptijd (8 april) plaatsen we stokken voor en achter de nesten. De boer kan dan uitwijken

EJ 2404 JS
bij rollen, slepen of kunstmest strooien, of hij kan bij het injecteren van mest de onderwerk-apparatuur even optillen om de nesten te sparen. In weiden met koeien plaatsen we nestbeschermers: een soort kooitje boven het nest. Dan vertrappen de koeien de nesten met inhoud niet. Ook niet aangesloten schrikdraad werkt goed, omdat koeien – door ervaring met de weide-afzetting wijs geworden – die draad niet zullen aanraken.”

Op bres

Boer en burger samen op de bres voor de weidevogelbescherming. Zaterdag was de praktijk te zien in de Strijpse Kampen, waar de vogels straks wellicht tóch verjaagd worden door het verhuizende PIROC.

De open dag trok nauwelijks belangstelling; de parkeerplaats bij de Legerplaats bleef nagenoeg leeg. De kersverse provinciale coördinator weidevogelbescherming, Willem Veenhuizen uit Eindhoven, was daar uiteraard teleurgesteld over, maar hij blijft optimistisch over de toekomst van de vogels. „Dankzij de activiteiten van onze vrijwilligers kunnen de vogels toch al op meer dan 200 hectaren in Brabant ongestoord broeden. Dit project draait nog niet lang. Ik verwacht zeker een sneeuw-baleffect. Boeren en aspirant-vrijwilligers die mee willen helpen aan de instandhouding van het weidevogelbestand, kunnen zich bij mij melden: 040-816913. Ik ben ervan overtuigd dat velen zich voor dit doel willen inzetten. Maar ze kennen op dit moment vaak de weg nog niet.”

OP STAP

Tentoonstelling 'Vogels in de Kempen'

Van 26 februari tot en met 21 mei is in het Milieu Educatie Centrum de tentoonstelling 'Vogels in de Kempen' te zien. Het laat zien hoe veranderingen in de verschillende landschapstypen in de Kempen verschuivingen tot gevolg hebben in de soortensamenstelling van vogels. Door verdroging, verzuring en veranderingen in beheer zijn veel soorten vogels in aantal achteruit gegaan of verdwenen. Het Milieu Educatie Centrum bevindt zich aan de Genneperweg 145 in Eindhoven. Openingstijden ma t/m vrij van 13.30 - 17.00 uur, zon van 14.00 - 17.00.

EJ 2302 JS

Open dag bij boer die weidevogels beschermt

(Van een onzer verslaggevers)

OIRSCHOT – Vrijwilligers tonen morgen op een boerenbedrijf aan de Oirschotsedijk aan het publiek hoe bescherming van weidevogels werkt. Het voorjaar is een actieve periode voor zowel de boer die zijn land weer volop gaat bewerken als de weidevogels die hun nageslacht veilig moeten stellen. Die combinatie werkt sterk in het nadeel van de vogels. Vandaar dan ook dat er in ons land steeds minder weidevogels dreigen te komen.

Op het land van boerderij De Strijpse Kampen laten van 10 tot 16 uur leden van de werkgroep Weidevogelbescherming Zuidoost-Brabant zien wat een agrariër kan doen om vogelnesten in veiligheid te stellen. Hij kan bijvoorbeeld stokken voor en achter het nest plaatsen zodat hij weet waar hij bij het maaien of ploegen omheen moet rijden. Er zijn ook speciale nestbeschermers van gevlochten ijzer ontworpen die over het nest heen worden geplaatst. Volgens Peer Busink, een van de initiatiefnemers van de actie in Brabant, moet boeren ook vaak worden verteld welke weidevogels hun grond herbergt.

„Je ziet wel dat ze van een scholekster zeggen dat hij in een boom broedt, omdat ze denken dat het een ekster is. Anderen weten wel wat een grutto is, maar hebben nooit kunnen bevroeden dat die vogels ook bij hen thuishoren”.

De weidevogelbescherming komt in ons land langzaam op gang, maar Brabant loopt volgens Busink nog enigszins achter. Het aantal boeren in de regio dat meedoet met de werkgroep ligt ergens rond de vijftien, constateert Busink.

Nederland heeft de grootste dichtheid van weidevogels. Zo broedt er tachtig procent van alle Europese grutto's en 50 procent van de kieviten. Daar staat echter tegenover dat wij ook de meeste landbouwproducten per hectare produceren. Andere bedreigde weidevogels zijn de wulp, veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart en enkele eendesoorten.

Op de 'open dag' is ook ruimte voor dia-vertoning. Bezoekers kunnen hun vervoermiddel stallen op de parkeerplaats van de kazerne die bijna naast de Strijpse Kampen ligt. Daar wordt de route met pijlen aangegeven.

EJ 21-4-95

■ **ROOFVOGELDODER** De politie heeft een 69-jarige man uit Boornbergum aangehouden op verdenking van het vergiftigen van veertien roofvogels. De dieren leefden in de omgeving van Beetsterzwaag en vonden begin deze maand de dood. Bij de verdachte thuis zijn dode dieren gevonden die als aas kunnen worden gebruikt. De vergiftiging van de roofvogels leidde tot grote beroering in kringen van vogelbeschermers. De Werkgroep Roofvogels Nederland vroeg het ministerie van Landbouw extra geld beschikbaar te stellen voor de opsporing van personen die roofvogels doden.

VK
20
91
95

Werkgroep verdenkt 'illegale valkeniers' van roof jonge vogels Haviknesten in Oirschot vernield

OIRSCHOT - Twee door haviken bewoonde bomen in het gebied de Mortelen in Oirschot zijn dit weekeinde door onbekenden omgezaagd. Enkele dieren zijn waarschijnlijk meegenomen, vier andere jonge haviken zijn nog in leven. Het Steunpunt Roofvogels in Brabant looft samen met het Brabants Landschap een beloning van 1000 gulden uit voor informatie over de daders.

H. van Lieshout van het steunpunt, een onderdeel van de Landelijke Vereniging Roofvogels Nederland, denkt dat het stropers zijn geweest die de haviken hebben meegenomen. Illegale valkeniers zouden de vogels willen opleiden voor de jacht, denkt hij. De gevolgen van de vernielingen zijn volgens Van Lieshout desastreus. In de Mortelen (tussen Best, Oirschot, Boxtel en Liempde) broeden slechts vijf haviken, voor zover bekend. „Twee kapotte nesten en een derde waar ook nog geen activiteiten waargenomen zijn. Dat betekent dat er dit jaar maar een minimaal aantal jonge haviken overblijft”, aldus Van Lieshout.

Vogelwerkgroep

Leden van Vogelwerkgroep Midden-Brabant ontdekten de vernielingen zondag tijdens een wandeltocht. „De bomen zijn na het omzagen schuin tegen aangrenzende bomen gevallen. Hierdoor zijn de nesten niet op de grond terecht gekomen”, vertelt mevrouw C. Van Laarhoven uit Oirschot, lid van de werkgroep en ooggetuige van de vernielingen. Bij het eerste nest is slechts een jonge havik op de grond aangetroffen. „Omdat de ouders in nabijheid van het jong rond bleven vliegen, hebben we besloten om hem niet mee te nemen. Het is altijd beter als het jong door de ouders opgevoed wordt en van hen leert hoe hij moet jagen”, aldus mevrouw Van Laarhoven.

Ook werd een afgezaagde tak gevonden waar donsveerties aan zaten. Vermoedelijk zijn de jongen niet allemaal op de grond gevallen en hebben de daders getracht om de jongen met de tak omlaag te stoten en mee te nemen. Omdat de Vogelwerkgroep niet weet hoeveel jongen er in het nest hoorden te zitten, weten ze niet of dit gelukt is.

In de andere boom zat het nest hoger en konden de daders niet bij de jongen. Er bleken nog drie haviken op het schuin hangende nest te zitten. „Omdat de ouders in de buurt van het nest rond bleven vliegen, hebben wij besloten om ook deze jongen

niet mee te nemen. Natuurlijk houden we wel in de gaten of ze de haviken blijven voeden”, zegt het lid van de Vogelwerkgroep.

Legale valkeniers zullen niet op deze manier aan hun nieuwe vogels proberen te komen, verwacht Van Lieshout. „Zij kunnen binnenkort alleen nog werken met haviken die een voering dragen en daarvoor zijn de jongen uit de Mortelen al te oud.” Van Lieshout sluit ook uit dat de daders in de hoek van duivenmelkers, jagers en vandalen gezocht moeten worden. „Duivenmelkers hebben in dit gebied geen last van de ha-

'Daders vogelmoord sneller te grijpen'

De Werkgroep Roofvogels Nederland wil dat minister Van Aartsen (natuurbeheer) meer geld steekt in onderzoek naar vergiftiging van roofvogels. De daders zijn dan sneller op te sporen. Aanleiding voor de noodkreet is de vondst vorige week van veertien vergiftigde roofvogels en twee steenmarters in de omgeving van Beetsterzwaag.

De door wandelaars gevonden vogels en dieren zijn vergiftigd met aldicarb, een verboden bestrijdingsmiddel. Bij de dertien buizerds, een havik en de marters is ook vergiftigd aas zoals mollen, eenden en muskusratten aangetroffen. De politie heeft de zaak in onderzoek.

Omdat de kosten van het onderzoek bij het Centraal Diergeneeskundig Instituut nogal hoog zijn, geven de betrokken instanties geen voorrang aan het achterhalen van de gifmengers.

Per dier kost een onderzoek tussen de 55 en 455 gulden.

Elk jaar worden er zo'n 300 dode roofvogels in Nederland gevonden. Vaak is er sprake van een vergiftiging. De werkgroep zoekt de daders in de kringen van jagers, postduiveneigenaars en siervogelfokkers.

11
12
91
95

Jager verdacht van vergiftigen twintig roofvogels

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

De politie van Salland heeft dinsdag een 63-jarige jager uit Heino aangehouden. Hij wordt ervan verdacht dat hij de afgelopen maanden achtien tot twintig roofvogels (buizerds en één havik) vergiftigd heeft op het landgoed De Gunne in Heino. In het gebied zijn ook vergiftigde kippen en duiven gevonden.

De man wordt verdacht van dieren mishandeling en van overtreding van de Vogelwet en de Bestrijdingsmiddelenwet. De politie kwam de man op het spoor na een tip van de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN). De man is belast met het toezicht op schadelijk wild op het landgoed en is gastjager op een nabijgelegen terrein. In zijn woning werd vergif aangetroffen.

Volgens de WRN zijn er dit jaar meldingen geweest van 97 gedode roofvogels. De meeste daarvan werden met aas vergiftigd, vier werden er doodgeschoten. Daarnaast werden vijftien nesten van roofvogels kapot geschoten. Op andere plaatsen, vooral in Friesland, werden nesten van haviken en buizerds leeggehaald.

viken. En zij zouden de nesten ook niet uithalen. Jagers in de Mortelen zie ik er ook niet voor aan. Zij weten bovendien dat ze in het gebied van Brabants Landschap het risico lopen dat ze er nooit meer in komen als ze gegrepen worden.”

De daders hebben echt met kennis van zaken gehandeld. „Gewone vandalen zouden de nesten waarschijnlijk niet eens gevonden hebben. Zelfs voor geoefende vogelaars is dat nog wel eens moeilijk”, vertelt de vogelbeschermers. „Ik houd het op die duistere categorie van illegale valkeniers die met veel bravoure rondlopen met een havik op de arm als statussymbool. Die geven er ook niet zoveel om wat er met zo'n nest gebeurt. Het is echt stropersvolk.”

VK
9 juni 95

EC
110-95

Al drie aanvallen gemeld uit bossen Waalre

Roofvogel aast op hardlopers

E in dho ven v
DAGBLAD

Woensdag 28 juni 1995-11

ONDER
ONS

Door Ruud Groen
Tel. 040-336224

Met het Monster van Mie Pils naar de komkommertijd

Rond de Hut van Mie Pils is het de laatste dagen knap druk aan het worden. Dorstige reizigers onder mijn lezers hoef ik niet te vertellen wat de HvMP is, noch waar deze te vinden is in ons schone Brabantse land. Voor al de overigen: het is een gastvrije uitspanning in de bossen tussen Aalst en Leende, alwaar volgens de verhalen een bloedorstige roofvogel het sinds kort gemunt heeft op voorbij joggende joggers. Vermoedelijk denkt het beest "Daar gaat weer een reebok" en duikt vervolgens in een scherpe scheervlucht vanuit de kruin van een boom naar de verwaaide kruin van zijn driftig voorthopende prooi, om er met vuur en verve zijn klauwen in te slaan. Dit leidt dan tot een klein maar dramatisch bloedbad, want lang niet elke jogger heeft een pantsertoupetje op, dat hem tegen luchtaanvallen beschermt.

In al die dagen is het nog steeds niet duidelijk geworden om wat voor vogel het hier gaat. Joggers die een aanval overleefd hebben spreken van een vliegend monster van indrukwekkende afmetingen, die zij illustreren met de gebarentaal waarmee hengelaars hun visserslatijn onderstrepen. De een meent dat het een buizerd was, de ander durft er zijn reebokjes onder te verwedden dat hier eerder sprake moet zijn van een havik. Of nee, een sperwer, want die hebben van die bruine vlekjes. De meest gedurfde waarneming is afkomstig van een jogger die beweert te zijn aangevallen door een speciaal afgerichte vechtkip met als doel de HvMP via de sensatiepers in het wereldnieuws te brengen. Onzin, want het etablissement is al lang wereldbekend.

EINDHOVEN — Een roofvogel — waarschijnlijk een havik — in de bossen bij Waalre, moet niets hebben van hardlopers. Marathonloper T. Verbeek uit Eindhoven is gisteren voor de tweede keer tijdens een training in de bossen bij Waalre aangevallen door de vogel. En A. Basten uit Waalre, die halve marathons loopt, overkwam gistermorgen, onafhankelijk van Verbeek, hetzelfde.

Woensdag werd Verbeek voor het eerst aangevallen en liep hij naar eigen zeggen een hoofd-wond op. Gisteren zag hij de aanval aankomen en kon hij door te bukken de vogel ontwijken. Ook Basten kwam met de schrik vrij. De vogel, die van achteren aanviel, scheerde rake-lings over zijn hoofd. „Ik schrok me een ongeluk,” zegt hij.

Verbeek omschrijft de vogel als bruin op de rug en lichtbruin gevlekt op de borst. De span-wijde van de vleugels zou zo'n 70 tot 80 centimeter bedragen. Na de aanval zou de vogel hoog in een boom zijn neergestreken en een soort langgerekt lachen hebben laten horen.

Voorvalkenier F. Lenders uit Eindhoven, met wie Verbeek contact heeft gezocht, is het vooral een raadsel. „Roofvo-gels zijn van nature schuw en achterdochtig,” zegt hij. „Die vallen niet zomaar mensen aan.”

Afgaande op de beschrijving van Verbeek denkt Lenders met een havik van doen te hebben, al heeft die over het algemeen een grotere vleugelspanwijdte. „Het zou een weggevlogen exemplaar van een valkenier kunnen zijn,” zegt Lenders.

„Zo'n dier is gewend met men-sen om te gaan en heeft moge-lijk in de kleding van de hardlo-pers iets herkenbaars gezien. Je zou dan niet van een aanval kunnen spreken.”

Een andere optie is volgens Lenders dat het om een jonge, verdwaalde en uitgehongerde vogel gaat, die aanvalt omdat hij iets ziet bewegen. Als derde mogelijkheid oppert Lenders dat de vogel zijn nest wil be-schermen. De valkenier is van plan zelf eens poolshoogte te gaan nemen.

De politie in Waalre heeft nog geen klachten over lastige vo-gels gekregen. „En als we die krijgen heb ik er niet meteen een oplossing voor,” aldus een woordvoerder. „Het zal niet meevallen om de vogel te van-gen en afschieten mag niet zo-maar.”

EJ 28 juni 95

En dan zijn er tal van observa-ties waar de kenner zonder eni-ge terughoudendheid een vraagteken bij plaatst. Wat bij-voorbeeld te denken van een Stukakakatoe, een vogel die zijn naam te danken heeft aan de eertijds zo gevreesde Duitse duikbommenwerper, die onder angstaanjagend sirenegeloei op een argeloze jogger neerdook? Dit komt aardig dicht bij de waarnemingen van een andere bosdraver, die bij hoog en laag volhoudt dat het een laagvlie-gende F-16 van de vliegbasis Volkel was geweest die hem een onberispelijke middenscheiding in het haar had gegroefd.

Maar het zijn niet alleen de jog-gers die gevaar uit het lucht-ruim te duchten hebben. Een opgewekt voortstappende pa-trijs werd gisteren vol in de rug gesprongen door een "bekende Valkenswaardse valkenier", die zich incognito schuilhield in het gebladerte van een boom. Sedert enkele dagen wemelt het rond de HvMP trouwens van de valkeniers, de een nog be-kender dan de ander. De ge-heimzinnige roofvogel heeft zich al dagenlang niet laten zien. Zulks ondanks de lokjog-gers die zijn ingezet. Ze dragen motorhelmen met een pluchen speelgoedkonijn er op, dus aan zwaar materieel geen gebrek.

Volgens een bekende Brabantse oudheidkundige berusten alle tot nu toe gehoorde veronder-stellingen op flauwekul en gaat het hier gewoon om een zo ge-heten pteranodon, een vliegend reptiel uit de tijd van de di-nosauriërs. Net als het monster van Loch Ness heeft het, in dit geval dankzij de uitzonderlijke luwte van de Brabantse bossen, het uitsterven overleefd. De eerste souvenirwinkeltjes staan er al. Vanaf heden zal het Mon-ster van Mie Pils in wel twaalf verschillende opblaas-uitvoerin-gen, als sleutelhanger en op vi-deo verkrijgbaar zijn.

Hoe ik er zelf over denk? Als de voortekenen ons niet bedrie-gen, sukkelen we zo zachtjesaan de komkommertijd binnen.

Vogelplaag teistert Lage Mierde

31/7 '95

LAGE MIERDE - De dorpskom van Lage Mierde is nog niet verlost van de kolonie brutale kauwen die dagelijks te vinden is in de kerktoeren en in een plataan bij café Dorpzicht. Zaterdag heeft Bird Control, een bedrijf dat gespecialiseerd is in het bestrijden van overlast door vogels, de kauwen met geluidssapparatuur verjaagd, maar zondag zag de plataan weer zwart van de vogels.

Volgens mevrouw C. Custers van Bird Control verblijven in Lage Mierde zeker duizend kauwen. „Dat is een enorme populatie. Nergens in Europa is zo'n enorme kolonie te vinden. Lage Mierde ligt tussen twee natuurgebieden in en de vogels vliegen elke dag heen en weer.”

Zaterdag installeerde Bird Control apparatuur met sonorgeluiden bij het terras van Dorpzicht. Maar volgens Custers heeft het experiment alleen kans van slagen als het meerdere malen herhaald wordt. Dan moet het apparaat dus permanent geïnstalleerd worden en dat kost ongeveer 1500 gulden. De gemeente is gevraagd een deel van de kosten voor haar rekening te nemen.

Mevrouw L. van Woerkom van café Dorpzicht is de kauwen meer dan beu. „Deze ochtend zaten ze er weer”, zei ze gisteren. „De eerste gasten op het terras zijn al getrakteerd op vogelgeloep.” Waarschijnlijk houdt Bird Control Holland deze week een nieuwe proef.

Hitchcocks Birds aten giftige algen

Alfred Hitchcocks legendarische film *The Birds* uit 1963 baseerde de meester waarschijnlijk mede op een incident twee jaar eerder, waarbij grote groepen pijlstormvogels een Californisch vissersdorpje belegerden. Verdwaasde vogels vielen inwoners aan, vlogen tegen ruiten en auto's en wankelden brakend over straat. Hitchcock belde volgens de overlevering kort na de gebeurtenissen de plaatselijke krant om de verslagen op te vragen voor researchdoeleinden. In 1961 dacht men dat de vogels door mist gedesorienteerd waren geraakt. Maar volgens David Garrison, een bioloog van de Universiteit van California in Santa Cruz, vertoonden de vogels symptomen van een ontregeld zenuwstelsel. Zulke verschijnselen zijn kenmerkend voor een neurotoxine die wordt afgescheiden door de algensoort *Pseudo-nitzschia australis*. Garrison veronderstelt dat de pijlstormvogels destijds met algen besmette ansjovis uit de baai hadden verorberd. Dat was althans wat de zieke beesten volgens de verslagen het meest uitbraakten en de giftige alg komt in bescheiden mate nog steeds voor de kust van Santa Cruz voor. Hitchcock baseerde *The Birds* overigens op een boek van Daphne Du Maurier. De Pijlstormvogels werden in de film uiteindelijk kraaien. VK

29 juni '95

Nieuws uit Stad & Regio

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven

'Dwaal- en trekvogels veroorzaken veel problemen voor vliegverkeer'

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto. Hij doet de eventueel aanwezige vogels te verjagen. Dat kan gebeuren met ophangkranen van de eigen vogelsoort, afkomstig van een cassette-recorder, die is aangesloten op de auto. Er kunnen ook wel lichtkogels worden gebruikt, afgevuurd door een petrool.

Door Annemarieke van der Kooij

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

De witte vredesduiven die tijdens de laatste maanden herdenking van de bevrijding van Nederland zijn losgelaten, zijn de defensie van ons land niet goed gekomen. De dieren zijn onderdeel gaan uitmaken van groepen 'wilde duiven' die de vluchten van de toestellen van de Koninklijke Luchtmacht bedreigen. De 'vogelmannen' van de militaire bases hebben hun handen vol aan het ongedisciplineerde gedrag van deze gasten.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Rein van der Heiden, vogelman van vliegveld Eindhoven, vertoelt de vogels met kisten van de eigen vogelsoort afkomstig uit een cassette-recorder, die is aangesloten op de klinkkast op de auto.

Algemeen Dagblad

29 juni '95

Vogels in Lage Mierde snel gelogen

LAGE MIERDE - De overlast van de kauwen is nu grotendeels opgelost. Volgens de gemeente is de kolonie van ongeveer duizend kauwen in Lage Mierde nu snel gelogen. De gemeente heeft hiervoor een bedrag van ongeveer 1500 gulden uitgegeven. De kauwen zijn nu niet meer te zien op de plataan bij café Dorpzicht. De gemeente is tevreden over het resultaat van de maatregelen. De overlast van de kauwen is nu grotendeels opgelost. Volgens de gemeente is de kolonie van ongeveer duizend kauwen in Lage Mierde nu snel gelogen. De gemeente heeft hiervoor een bedrag van ongeveer 1500 gulden uitgegeven. De kauwen zijn nu niet meer te zien op de plataan bij café Dorpzicht. De gemeente is tevreden over het resultaat van de maatregelen.

Homo-ooievaars broeden ei pinguïn uit

OSNABRÜCK - Een homoseksueel ooievaarspaartje heeft in de dierentuin van Osnabrück in Duitsland met succes een pinguïn-ei uitgebroed. Het onlangs geboren kuikentje Pingu krijgt voeding uit een zuigfles,

zo vertelde een woordvoerder van de dierentuin gisteren. De leveranciers van het pinguïn-ei verstootten het broedsei uit het nest. De directie van de dierentuin besloot daarop het ei bij de twee verliefde

mannetjes-ooievaars neer te leggen. De adoptie-ouders begonnen kort daarna met de bouw van een nest en losten elkaar om de veertien dagen af bij het broeden.

AFP

Eerste nestkastsucces in Tongelre Uilskuikens laten zich doodstil ringen en wegen

EINDHOVEN - Doodstil, de grote ogen in het wonderlijke hartvormige masker stijf toegeknepen en met gestrekte poten hebben ze zich helemaal overgegeven aan de mensen door wie ze uit de veilige nestkast zijn getild. De pluizige uilskuikens uit een boerderij in Tongelre beleven deze avond hun registratie in de boeken van de kerkuilenwerkgroep afdeling Noord-Brabant.

Nadat de twee vogels zijn gemeten, gewogen en geringd gaan ze weer terug in de ook al door mensenhanden gemaakte nestgelegenheid. Tegen het vallen van de duisternis zullen pa en ma kerkuil zoals gebruikelijk pas opdagen om de jongen te voeren. In de stal onder de kast darterlen kalfjes die opgroeien in een stukje landelijk Eindhoven dat ver weg lijkt van de stadsdrukte. Kinderen, die ook mogen kijken, aaien de zachte uilveren zonder dat de dertjes een krimp geven. „Net knuffels”, lacht een dochtertje van de boer.

Teleurstelling

In Eindhoven en directe omgeving hangen negen nestkasten die door de v. rkgroep zijn opgehangen, vertelt de heer R. Bossong, een van de Eindhovense 'uilenmensen'. De broedsucces zijn niet overtuigend, want in hooguit vier nesten zijn dit seizoen kuikens te vinden. Tot nu toe rekende de werk-

groep op twaalf kuikens, maar vanavond zal uit deze Tongelrese nestkast één dood jong worden gehaald. Doodsoorzaak onbekend, maar teleurstelling alom. Dat brengt het gemiddelde aantal broedgevallen op minder dan drie per kast, toch beter dan in '94 (gemiddeld twee), maar slechter dan in 1993 toen er in vijf plaatsen 21 uilskuikens werden geteld.

„De uilenstand is altijd aan schommelingen onderhevig”, vertelt Bossong. „We nemen aan dat dat nauw samenhangt met de stand van de muizen. De kou en de nattigheid in winter en voorjaar, zoals we die de afgelopen twee jaren kenden, zorgden voor een slechte muizenstand. Kerkuilen leven voorname-lijk van muizen en ze passen hun nestgrootte op het voedselaanbod aan”.

Uitgevlogen

In de gehele provincie noteerde de kerkuilenwerkgroep in 1994 111 geslaagde broedsels met 257 uitgevlogen jongen. Nederland was dat jaar 900 broedparen rijk.

De kerkuilen moeten een handje geholpen worden omdat de laatste jaren steeds meer nestgelegenheid verdween: stallen worden gemoderniseerd, galmgaten in torens worden dichtgemaakt. Het broedsucces in de boerderij in oud-Tongelre kwam ongeveer vier jaar nadat de bewoners de kast ophingen.

Pagina 19

Wolkman & Deek Ruit

Nummer 1463 - 26 april 1995

Actie 'Help de gierzwaluwen aan onderdak'

Een van de meest fascinerende inheemse vogels is de gierzwaluw. Iedereen heeft de flitsende verschijning wel eens gezien en gehoord op warme zomervonden als de gierzwaluwen letterlijk door de straten gieren. Dat gieren slaat niet alleen op de duizelingwekkende snelheden die de vogels kunnen ontwikkelen maar ook op het geluid dat de vogels tijdens deze groepsopdrachten maken. Echter, ondanks deze opvallende vrolijke verschijning zijn het voor de gierzwaluwen moeilijke tijden. De vogels hebben zich in vroeger tijde aan de menselijke bewoning aangepast en broeden hoog in gaten en kieren van gebouwen. Deze foutjes of onzorgvuldigheden aan gebouwen verdwijnen echter in snel tempo. Oude gebouwen worden afgebroken of 'outloots' gerestaureerd en de moderne nieuwbouw biedt vaak al helemaal geen soelaas voor de gierzwaluwen. Daarom wil de Gemeente Veldhoven in samenwerking met Vogelwerkgroep de Kempen voor alternatieve broedgelegenheden zorgen. Ook particulieren kunnen eraan meewerken deze karakteristieke vogels te behouden.

Apus Apus, luidt de Latijnse naam van de gierzwaluw en dat betekent letterlijk 'posthoorn'. Deze benaming klopt natuurlijk niet want de gierzwaluw heeft wel degelijk twee poten. Deze zijn echter erg klein en de vier tenen zijn alleen naar voren gericht. Lopen kan de gierzwaluw dan ook nauwelijks. De vleugels daarentegen zijn zeer lang en reiken in samengevouwen toestand tot drie en een halve centimeter achter de staart. Tijdens de vlucht zijn de vleugels naar achteren gericht en dat geeft de vogel het karakteristieke ankervormige uitzicht. De gierzwaluw is meer dan welke vogel gebouwd om te vliegen en dat doen ze dan ook letterlijk dag en nacht, eten, drinken, ja zelfs slapen doen ze in de lucht. Tegen de avond verzamelen zich groepjes gierzwaluwen die geen nest hebben en stijgen op tot een hoogte van zo'n drieduizend meter. Gedurende de nacht vliegen ze in een soort halfslap in grote spiralen naar beneden gedreven op de wind en thermiek. Een jonge gierzwaluw die zijn nest verlaat, keert hier niet meer in terug en men vermoedt dat deze jongvinger, die dus nog nooit gevlogen heeft, al meteen de eerste avond aan deze slaapvluchten deelneemt. Het is zelfs zo sterk dat de jonge vogels vanaf het moment van uitvliegen de eerste jaren in de lucht blijven zonder ook maar één keer te landen. De jonge vogels vertrekken al spoedig naar hun overwinteringsgebied in Afrika, een tocht van zo'n 7000 kilometer, tot voorbij de evenaar. De gestichtstijpe vogels zoeken een bestaande holte onder dakpannen, achter boeieren of in gootbermmeringen om te broeden. Meestal zijn het eind april eerst de mannetjes die al eerder gebroed hebben die terugkeren uit hun winterverblijf. Zij zoeken onmiddellijk hun nestplaats van vorig jaar op. Een paar dagen later arriveren ook de vrouwtjes. In het nest worden meestal twee, maar soms ook drie, witte eieren gelegd. Dat gebeurt rond 20 mei. Na ongeveer twintig dagen komen dan de jongen uit, die gedurende de eerste tien dagen kaal en blind zijn. Er breekt dan een dertigste tijd aan voor de ouders. Met zijn opvoedingsspectacle bék worden al vliegend insecten verzameld in de keelzak ten halve. Deze insecten worden aan de jongen gevoerd. Zo'n bol is wel eens uitgeplozen en bleek meer dan 500 insecten te bevatten. Op een mooie zomerdag als er veel insecten rondvliegen kunnen de ouders wel dertig van die ballen aanvoeren. Dat opgedelg bij de insecten die de ouders zelf eten, laat zien dat een gierzwaluwgen per dag wel zo'n 20 (60) insecten vernietigt.

Energiegebruik

Na ongeveer dertig dagen vliegen de jongen uit, temeerde als de zomer niet te veel tegenwerkt. Een slechte, en dan vooral een natte zomer kan rampzalige gevolgen hebben voor de gierzwaluwen. Bij aanhoudend slecht weer maken de vogels tochten van wel duizend kilometer om betere omstandigheden op te zoeken. De lichaamstemperatuur van de jongen daalt in dit soort omstandigheden en de hartslag en ademhalingsvertraagti zodat het energieverbruik tot een minimum wordt afgebragt. Afhankelijk van hun leeftijd en voedingstoestand voordat het slechte weer aantrok, broeden de jongen deze toestand wel een week vol. Als de ouders in die tijd terugkeren met voedsel, hebben de jongen kans om te overleven. Zoals gezegd is de gierzwaluw een echte cultuurvogel geworden en broeden ze altijd in gebouwen. Wat dat betreft heeft de gierzwaluw zich volledig aan de mens aangepast. Het lijkt er nu echter op dat juist deze aanpassing hem duur komt te staan. Voor de gierzwaluw dreigt namelijk een woonpood. Ook al zijn de eigenaren vaak een andere mening toegedaan, de nieuwbouw wordt veel te netjes afgewerkt. Er zijn geen kieren en gaten te ontdekken en ook bij renovaties van oude gebouwen wordt de zaak keurig afgedicht. Dit is uit oogpunt van onderhoud natuurlijk wel te begrijpen. Toch zijn er manieren om de gierzwaluwen een alternatief onderkomen te verschaffen. Allereerst kunnen er speciale holle stenen worden ingemetseld waarin de gierzwaluwen onderdak kunnen verschaffen. Een andere eenvoudige methode is het ophangen van nestkasten. Het beste kan dit gebeuren in de buurt van plaatsen waar al een of meerdere jaren gierzwaluwen broeden. De kans op succes is dan het grootst. Ook op plaatsen waar door toedoen van de mensen geschikte broedplaatsen zijn verdwenen is dit de moeite waard. Gierzwaluwen zijn namelijk zeer plaatsruig. Bij een verdwenen broedplaats kunnen de gierzwaluwen nog jaren nadenen kijken. Ze gaan daar dan vaak een tijdje aan de muur hangen.

Behulpzaam

Vogelwerkgroep de Kempen wil graag enig zicht krijgen in de totale populatie-omvang van de Veldhovense gierzwaluwen en roept daarom iedereen op om broedplaatsen van gierzwaluwen door te geven aan onderstaand adres. Op die manier kan de populatie in kaart worden gebracht en kan het verloop van de populatie door de jaren gevolgd worden. Ook kan Vogelwerkgroep de Kempen behulpzaam zijn bij het adviëren en het ophangen van kasten en kunnen kasten worden aangeleverd waarbij dan ook op hulp gerekend kan worden van de Gemeente Veldhoven die dit initiatief geldelijk ondersteunt en eventueel materiaal beschikbaar kan stellen voor het ophangen van de kasten op moeilijk bereikbare plaatsen. Ook kunnen natuurlijk voor andere vogels kasten worden opgehangen, zoals bijvoorbeeld voor kerkuilen of steenuilen in het buitengebied. Vogelwerkgroep de Kempen, Postbus 386, 5200 AJ Veldhoven, telefoon 460.538248.

Poepstrepen

Nestkasten op plaatsen waar nog niet gebroed werd, zijn lang niet altijd succesvol. Vaak worden deze kasten eerst door muizen of sprekawen bezet. Dit is niet erg, zij kunnen de gierzwaluwen de weg naar de kasten wijzen. Er zijn zelfs

E.J. 7 juli '95

Vogelkijkhut Staatsbosbeheer in Moeren Reusel.

(Van een onzer verslaggevers)

REUSEL - In de Reuselse Moeren van Staatsbosbeheer is gisteren een vogelkijkhut officieel in gebruik genomen. De hut staat aan de rand van het natuurreservaat waar de wulp, de dodaars en de blauwborst broeden. Het uitkijkpunt ligt vlak langs de acht kilometer lange wandelroute die om de Moeren heen loopt.

Het idee voor de hut was een initiatief van een groep rond K. Venema. De initiatiefgroep zorgt ook voor een logboek waarin alle observaties genoteerd kunnen worden. Zo ontstaat een goed beeld van de vogelstand in de Moeren.

Staatsbosbeheer heeft vorig jaar door de aanleg van stuwen in de Vaartloop en het afdammen van de Goorloop de waterstand in dit 150 ha grote hoogveengebied weten te verhogen. Daardoor groeit er zeldzame flora als de beenbreek, de kruipende veenbes en de roze bloeiende gageelstruiken. Nog eens 5,5 ha landbouwgrond in het Torenbroek werd afgegraven, zodat hier een rijk vogelgebied kon ontstaan. Aan de rand van dat gebied, vlakbij de Postelsedijk, staat de vogelkijkhut.

LEIDEN - Verkeerslawaaï eist een veel grotere tol onder broedvogels dan aanrijdingen. Dat concludeert de Leidse onderzoeker M. Reijnen. Snellen er dagelijks 50.000 auto's met een vaart van 120 kilometer per uur over het asfalt, dan ondervindt ruim 70 procent van de vogelsoorten daar in een strook van 100 tot 1000 meter langs de weg hinder van. Reijnen vreest dat dat voor bijvoorbeeld

de grutto in vijftien jaar zal leiden tot een verlies van 3200 paren.

Reijnen denkt dat autolawaai de communicatie van de vogels verstoort: „Veel mannetjes langs de weg blijven alleen omdat ze met hun gezang wellicht geen vrouwtjes aan zich weten te binden.”

De onderzoeker vindt dat er op grote afstanden van wegen

natuurlijke levensruimte voor vogels zou moeten ingericht. „Maar dat kost in een klein land als Nederland ruimte en vooral veel geld”, erkent Reijnen.

Langs de 105.000 kilometer weg in Nederland vinden jaarlijks ruim een miljoen vogels de dood door aanrijdingen. Duzenden vogels komen om door de vervuiling door uitlaatgassen.

E.J. 10 juli '95

Alq. Daabl. 290695

Extra inspectie volièrres moet illegale vangsten voorkomen

E.J.

β - β - 95

EINDHOVEN - De Algemene Inspectiedienst van het ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij begint in oktober met een verscherpt toezicht op de aanwezigheid van Europese vogels in volièrres. Met een landelijke controle hoopt ze inzicht te krijgen in de naleving van het Vogelbesluit 1994. Hierin is de verplichting opgenomen om inheemse vogels in kooien te ringen en te registreren.

De maatregel is bedoeld om in het wild levende vogels beter te beschermen tegen stroperij. Alleen Europese vogelsoorten moeten nu worden voorzien van een ringetje uit één stuk. De nieuwe regel is opgenomen in het herziene Vogelbesluit dat 1 september in werking treedt.

Peter Franssen, de Eindhovense voorzitter van de vereniging van cultuurvogelhouders (BEC), vindt de maatregel van het ministerie een stap in de goede richting, maar helemaal tevreden is hij nog niet. „Het Nederlands controlesysteem heeft nog veel zwakke kanten. We zouden hetzelfde systeem moeten hebben als in de ons naaste buurlanden. Daar kennen ze het zogenaamde individuele eigendomsbewijs voor de vogels. Van elke volièrre-vogel is zo naast de persoonlijke gegevens bekend wie de fokker is, en aan wie hij ooit verkocht is. Dat is een waterdicht systeem. Ik hamer daar al jaren op bij het ministerie. Als het zo door gaat zou ons land in de toekomst een toevluchtsoord voor gestolen vogels uit de Europese Unie-lijstaren kunnen worden.”

Uitgebreid

Om volièrre-houders tegemoet te komen, is - op verzoek van de Tweede Kamer - de lijst van cultuurvogels uitgebreid. Tot september jongstleden mochten alleen meel, vink, putter, sifs, kneu, groening en geelgors worden gehouden. Daar zijn nu de goudvink, barnsindsdien, de ringmus, zanghister, spreuw, en huismus bijgevoegd. Jaachtvogels (haviken en stechvalken) moeten voortaan worden geregistreerd. Voor het houden daarvan is een speciale vergunning nodig.

Voor 1 januari 1997 staat al een aanvulling van het Vogelbesluit 1994 op het programma. De kans op een verdere uitbreiding van de lijst van zogeheten cultuurvogels (volièrrevogels) hangt af van de eerste resultaten (voorjaar '96) van de controles van de AID en de politie. De vogelhouders kijken uit naar de komst van meer inheemse vogels in de volièrres, omdat ze daardoor meer kweekmogelijkheden krijgen. Zo zijn er al nu in tien kleuren gefokt. Voor de duidelijkheid, alleen inheemse vogels vertregen uit kweek mogen in het verovg in gevangenschap voortkomen. De vangst van inheemse vogels is verboden. De door de overheid erkende vogelorganisaties moeten bij het verstrekken van ringen nauwlettend toezien op de herkomst van de vogels.

De Vogelbescherming is tegen een uitbreiding van de lijst van inheemse vogels in volièrres. Ze vindt dat deze vogels in de natuur en niet in een kooi thuishoren. De vogelbescherming wijst ook op een schaduwzijde van het Vogelbesluit 1994: malafide vogelhouders krijgen nu nog openlijk de gelegenheid om alle illegaal verkregen vogels te legaliseren. Ze kunnen net als ieder ander de gevangen vogels aanbieden voor het ring- en registratiesysteem.

Volgens Franssen is dat onzin. „Het zal allemaal zo'n vaart niet lopen. De Vogelbescherming kijkt heel anders tegen de kwestie aan dan wij, de liefhebbers. Ik heb de ervaring dat daar heel moeilijk over te praten is.”

Subsidie van 35 mille

E.J.
Md. 17 Juli 95

Vessem lokt korhoenders

WINTELRE - Wintelre wil het korhoen gaan lokken naar het Rouwven door het gebied aan te passen aan de leefomstandigheden van deze vogel. Daarvoor krijgt de gemeente Vessem een subsidie van rond de 35.000 gulden van het ministerie van landbouw en visserij.

Korhoenders leven in uitgestrekte heideterreinen met vliegdenen. Van oudsher is het Rouwven ten noordwesten van Wintelre een gebied geweest waar korhoenders hebben genesteld. Door een te dichte begroeiing van vliegdenen en berken is het vijftien hectare grote natuurgebied minder geschikt geworden en is het korhoen er verdwenen. Bovendien heeft het buntgras de heide op

veel plaatsen verdrongen. Het gemeentebestuur wil alle medewerking verlenen om het natuurgebied weer in de oorspronkelijke staat terug te brengen en zal zelf daarvoor ook gelden beschikbaar stellen.

Uitgezet

De bedoeling is om het Rouwven meer open te maken door een aantal bomen te rooien en het buntgras te verwijderen zodat de heide weer kan groeien. Daarna kunnen jonge korhoenders uitgezet worden in de hoop dat ze in het gebied zullen blijven. Het Rouwven grenst aan de Oirschotse heide waar al een korhoenproject loopt. Sinds 1990 wordt een aantal bijna uitgestorven diersoorten in Brabant beschermd door ze een nieuwe kans te geven zich te vermeerderen. Dat kan alleen door de leefomstandigheden te verbeteren.

Voor korhoenders is het van belang dat er meer hennen dan hanen zijn. Het korhoen is namelijk polygaam. Na de paring gaat de hen de eieren uitbroeden en kan de haan weer op pad om andere wijfjes te bevruchten. Het korhoen is een opvallende vogel met rode vlekken boven de ogen en witte staartveren. In maart leveren de hanen spiegelgevechten om hun territorium uit te zetten.

VOOR U GELEZEN

JAN WOUTERS

In BTO News van juli-augustus 1995 staat een stukje waarin nog eens duidelijk wordt gemaakt hoe slecht het eigenlijk gaat met vogels van het agrarisch gebied, vaak heel gewone en algemene soorten. Ringmus, Grauwe Gors, Patrijs, Tortelduif, Goudvink, Rietgors, Kneu en Veldleeuwerik zijn in de laatste twintig jaar met meer dan de helft achteruitgegaan in aantal. Meestal gaat die achteruitgang gepaard met een inkrimping van het broedareaal. Zo is het aantal broedparen van de Grauwe Gors op de Britse eilanden met 75% afgenomen en is het broedgebied met eenderde kleiner geworden.

En dan moeten we bedenken dat 20 jaar geleden de achteruitgang al lang bezig was. Voor drie soorten wordt dat geïllustreerd door te vergelijken met de situatie in 1930. De Grauwe Klauwier was toen nog algemeen in Zuid-Engeland, nu is hij er uitgestorven. De Cirlgors was iets minder algemeen, nu is er nog één gebiedje in het zuiden waar hij voorkomt. De Kwartelkoning was in 1930 in de noordelijke helft van Groot-Brittannië plaatselijk een algemene vogel, nu komt hij alleen nog voor op enkele Schotse eilanden. Deze drie soorten hebben ook sterk geleden onder de veranderende praktijken in de landbouw.

Misschien kan deze achteruitgang tot staan worden gebracht door veranderingen in de agrarische bedrijfsvoering, mogelijk onder invloed van andere landbouwpolitieke inzichten. Daarbij kan gedacht worden aan braaklegging. Dat dit, behalve in Groningen, gunstige effecten op de vogelstand kan hebben blijkt uit het aantal Cirlgorzen. Sinds de introductie van braaklegging in 1988 is de Engelse populatie van 118 paar gegroeid naar zo'n 375 paar. Er is dus nog hoop.

Een ander artikeltje geeft wat positiever nieuws. Dat gaat over de in Groot-

Brittannië overwinterende Zilverplevieren. Die zijn in de laatste vijftig jaar toegenomen van 10.000 exemplaren tot meer dan 40.000. Mogelijke oorzaken hiervoor zijn zachte winters, een lagere jachtdruk en een toegenomen broedsucces.

Het juni-nummer van *Ardea* is in zijn geheel gewijd aan de Aalscholver. Dat deze succesvolle soort sterk in de belangstelling staat van onderzoekers blijkt wel uit de dikte van dit themanummer: maar liefst 338 bladzijden heeft men weten te vullen.

Vanwege zijn dieet wordt de Aalscholver al gauw beschouwd als een voedselconcurrent van de mens. Daarom was er behoefte aan wetenschappelijk verantwoorde analyses, die daarover uitsluitsel geven. Uit een aantal bijdragen blijkt dat dit per plaats kan verschillen. Soms eten de Aalscholvers hoofdzakelijk vissoorten die commercieel niet interessant zijn, maar op andere plaatsen zijn ze toch duidelijke concurrenten van de vissers.

Als je dit nummer gelezen hebt, ben je weer helemaal bij wat de Aalscholver betreft. Want het gaat niet alleen over de samenstelling van zijn voedsel. Uiteraard gaat het ook over de aantalsontwikkeling. De soort is de laatste twintig jaar fors toegenomen. De toename van de Aalscholver zou voor een belangrijk deel veroorzaakt kunnen zijn door de veranderingen in de visstand tengevolge van het voedselrijker worden van het water.

De grootte van de toename varieert. De langs de kust broedende ondersoort '*carbo*' is op de Britse eilanden met ongeveer 50% toegenomen en ook in Frankrijk en Noorwegen heeft deze ondersoort het goed gedaan. In Noordwest-Europa is de toename van de ondersoort '*sinensis*' nog veel spectaculairder. Deze populatie groeide van 1978-1992 met gemiddeld ruim 16% per jaar naar een

omvang van meer dan 60.000 paar. Tegelijkertijd begon ook de Middeneuropese populatie zo spectaculair te groeien, tot naar schatting 21.000 paar. Nu begint die groei af te vlakken, gedeeltelijk door beperkende factoren zoals voedselgebrek en gedeeltelijk door menselijke vervolging.

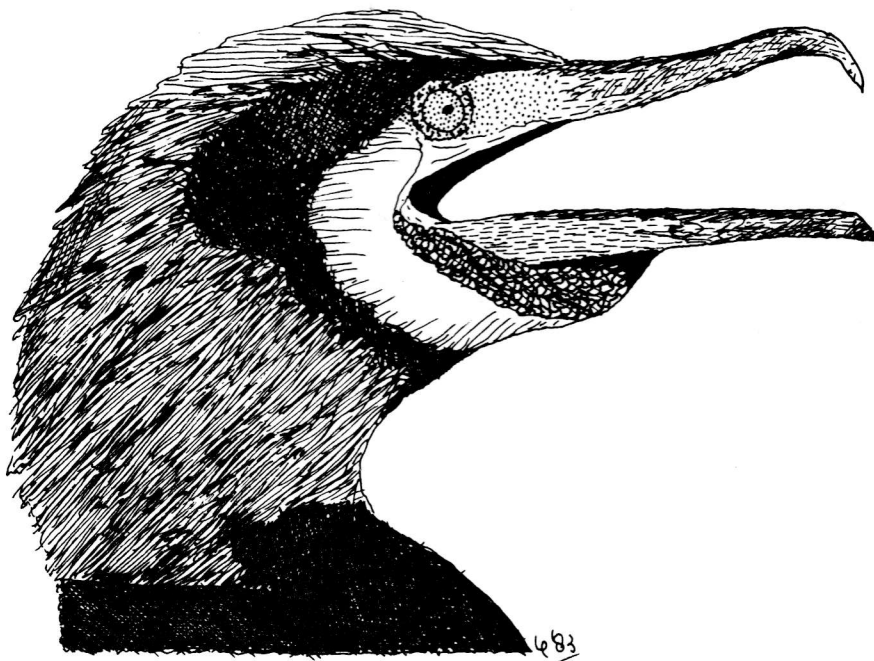
Bij de overwintering blijven beide ondersoorten hun eigen biotoop trouw. Dit is mooi te zien in Frankrijk waar zowel '*carbo*' als '*sinensis*' Aalscholvers overwinteren. De *carbo*'s worden grotendeels aan de kust gezien terwijl *sinensis* voor meer dan 80% in het binnenland voorkomt langs de grote rivieren.

Ook het gedrag komt aan de orde zoals de manier van vissen en de paarvorming, naast meer voedsel-oecologische

aspecten zoals de tijds- en energiebesteding van vogels met eieren of jongen en de groei van de jongen. Zo wordt bekeken wat de grenzen zijn aan de groei van het aantal Aalscholvers.

Natuurlijk komen het trekgedrag en de overwintering ook ter sprake. Aalscholvers zijn deeltrekkers. Sommige individuen trekken niet of nauwelijks terwijl andere elk jaar duizend of meer kilometers van de kolonie overwinteren. Uit waarnemingen van gekleurde exemplaren blijken duidelijke individuele verschillen in trekgedrag.

Tenslotte worden ook nog een paar bijdragen gewijd aan de invloed van watervervuiling op de voortplanting van de Aalscholver.

VOGELVARIA

OPROEP

De rubriek VOGELVARIA is bedoeld voor allerlei weetjes, waarnemingen, aardigheidjes, gedachten en gedichten over vogels en alles wat daarmee samenhangt. Het staat alle leden van de Vogelwerkgroep vrij om bijdragen hiervoor in te leveren bij, of op te sturen aan de redactie. De laatste tijd komt er maar weinig voor VOGELVARIA binnen en het valt de redactie niet altijd mee om deze rubriek steeds maar weer alleen te vullen.

Het moet al gek lopen als je niet een keer per jaar iets ziet, hoort, denkt of meemaakt wat de moeite waard is om aan de andere leden van de Vogelwerkgroep te laten weten. Dus, stuur je rare, bijzondere, gekke, leuke of anderszins de moeite van het vertellen waard zijnde waarnemingen, gedachten en belevenissen in naar de redactie van de Blauwe Klauwier. Dan zie je jou naam ook eens in je clubblad en niet alleen deze.

Jan Wouters

VOGELKIJKHUT 'DE KIEKAASTE' IN DE REUSELSE MOEREN

Degenen die in april mee geweest zijn met de excursie in de Reuselse Moeren onder leiding van Leonard Schrofer hadden het al gehoord. Er zou binnen niet al te lange tijd een vogelkijkhut worden geplaatst in het voormalig landbouwgebied waar vorig jaar de top laag is afgegraven. Een aantal natuurminnaars en IVN-ers uit Reusel had een voorstel gedaan waar Staatsbosbeheer graag op inging, want het kostte hen niet veel of niets.

Begin juni is de hut geplaatst en officieel geopend waarbij de naam werd onthuld. Ze ligt aan de oostzijde van de Reuselse Moeren en kijkt uit op de afgegraven weilanden, die behoorlijk drassig zouden kunnen zijn als het nu niet zo droog was. Toch heeft de Kleine Plevier op de kale stukken gebroed en ook andere steltlopers worden er nu wel gezien.

De heer Schrofer vertelde in april ook nog dat Staatsbosbeheer te zijner tijd (over enkele jaren) ook nog een kijkhut wil zetten aan de westkant van het gebied. Die moet dan uit kijken over de plassen die daar liggen.

(Zie ook de Knipselkrant)

Jan Wouters

MERELICK

Een melige Merel in Reusel
had genoeg van zijn eigen gebeuzel.
Hij zong als een lijster
al klonk het niet bijster
veel anders dan merelgeneuzel

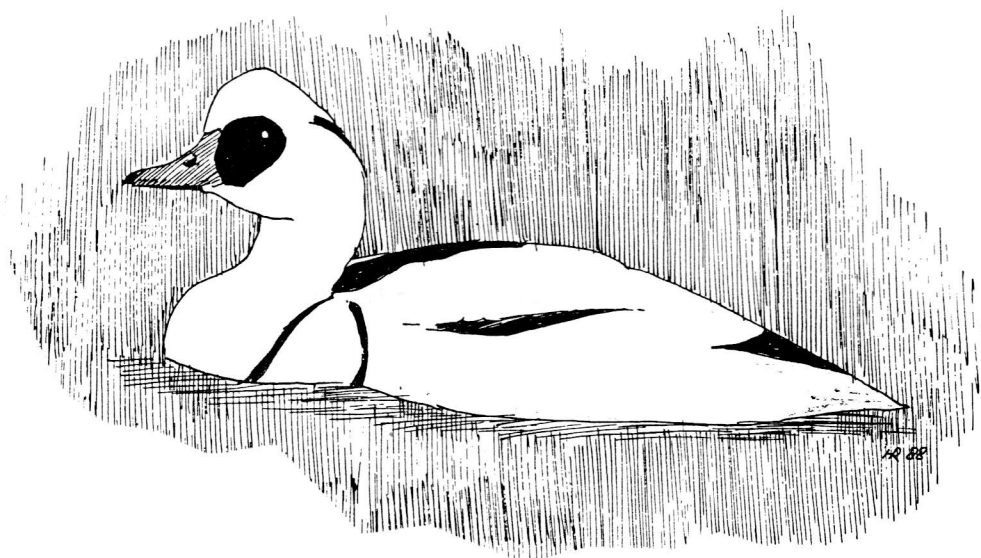
Jan Wouters

WIST U DAT . . .

- Het weekend in 'de Utrecht' een groot succes is geworden.
- Er een zeer goede opkomst was.
- Dit voor de feestcommissie een hart onder de riem is.
- De kampeerboerderij (boerin) en de omgeving hiervoor ook wel borg staan.
- Er bij de meesten 's zaterdagsmorgens nog bier uit de oren droop.
- Ondanks of dankzij die natte oren, er ook nog vogels zijn gezien.
- De Purperreiger en de Slechtvalk boven aan het lijstje stonden.
- Bij deze, de deelnemers de feestcommissie hartelijk danken.
- Natuurlijk de feestcommissie ook de deelnemers bedankt.
- De grote najaarstrek weer voor de deur staat.
- Er op 1 oktober een activiteitendag is gepland, rond het thema vogeltrek.
- Dit een samenwerking is tussen Staatsbosbeheer en Vogelwerkgroep De Kempen.
- Het gaat plaatsvinden op de Strabrechtse Heide.
- Schaapskooi 'de Plaetse' het centrale punt zal zijn van 8.00 u. tot ±15.00 uur.
- Je voor verdere informatie terecht kunt bij mij, tel. 040-862739.
- Wout en Max nog niet met de najaarstrek meedoen.
- Ze al wel ingeschreven hebben voor de Klapekstertelling van januari 1996.
- Jacques van Kessel weer een hele klus aan het klaren is.
- De overheid weer flink van zijn kennis gebruik maakt.
- Wij met zijn allen over een tijdje weer prachtige vennen hebben in Aalst en Veldhoven.
- Er in het najaar een expositie is in het gemeentehuis van Veldhoven.
- Deze ingericht wordt door natuurlijk Vogelwerkgroep De Kempen.
- Al voor de grote trek is begonnen, er nieuwe soorten zijn verzonnen.
- Dit laatste komt uit de bundel 'De zin van onzin' van de firma Larie en Koek.

Houdoe,

PIET

VOGELREVALIDATIE-CENTRA IN DE KEMPEN :

J. F. Mollen
Vinklaan 5
5561 TL Riethoven
04970-4025.

L.J.Th.M. Smulders
Korfvlechterwei 4
5551 SW Valkenswaard
04902-12196.

STEUNPUNT ROOFVOGELVERVOLGING:

Vogelasiel Someren tel. 04937-93564.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN :

Voorzitter: Peer Busink
Beekersberg 5
5066 CT Moergestel. 04243-3699.

Secretaris: Jan Kolsters
Van Nuenenstraat 96
5503 CL Veldhoven. 040-538248.

Penningmeester: Huub Knubben
Sansovinostraat 24
5624 JX Eindhoven. 040-460363.

Biologisch
secretariaat: Hans Hermans
Provincialeweg 138
5503 HK Veldhoven. 040-547152.

Algemeen lid: Pieter Wouters
Lensheuvel 37
5541 BA Reusel. 04976-43049.

en: Willem Veenhuizen
Bussele 32
5641 PB Eindhoven. 040-816913.

Opvang
nieuwe leden: Albert Vrijaldenhoven
Broekweg 25
5503 GA Veldhoven. 040-537251.

INHOUD: jaargang 21 no. 3 (1995)

Pieter Wouters	Inventarisatie van de Hertgang in 1994.	1
Peer Busink	Trektellen in de Kempen: najaar 1994.	7
Peer Busink	Kraanvogels over de Kempen najaar 1994.	12
Hans Hermans	Tapuiten op de Groote Heide in 1995.	16
Piet Wuyts	Verslag van een weidevogel-vrijwilliger.	18
Huub Knubben	Knipselkrant.	19
Jan Wouters	Voor U gelezen.	26
VOGELVARIA		
Jan Wouters	Oproep.	29
Jan Wouters	Vogelkijkhut 'de Kiekaaste' in de Reuselse Moeren.	29
Jan Wouters	Merelick.	29
Piet van Happen	Wist U dat...	30

Tekeningen: M. Bakermans.
H. Bierens
L. Peeters
H. Ragas
W. van de Voort